

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА РЕГИОНАЛНОГ
ПРЕЧИШЋАВАЊА ОТПАДНИХ ВОДА НА ТЕРИТОРИЈИ
ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА ПОЖЕГА,
УЖИЦЕ И АРИЉЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ
INSTITUTE OF ARCHITECTURE AND URBAN & SPATIAL PLANNING OF SERBIA

Београд, 2024. године

НАЗИВ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ: ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА РЕГИОНАЛНОГ ПРЕЧИШЋАВАЊА ОТПАДНИХ ВОДА НА ТЕРИТОРИЈИ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА ПОЖЕГА, УЖИЦЕ И АРИЉЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

**НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ
СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ:** Агенција за просторно планирање и урбанизам
Републике Србије

**НАРУЧИЛАЦ
СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ:** Министарство пољопривреде, шумарства и
водопривреде
Републичка Дирекција за воде

**ИЗВРШИЛАЦ
СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ:** Институт за архитектуру и урбанизам Србије
Булевар краља Александра 73/II
11000 Београд

Директор: др Саша Милијић, научни саветник

**РАДНИ ТИМ НА ИЗРАДИ
СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ:** Љубиша Безбрадица, маст. инж. шумарства

др Бошко Јосимовић, дипл. просторни планер
др Никола Крунић, дипл. просторни планер
др Саша Милијић, дипл. просторни планер
др Божидар Манић, дипл. инж. арх.
Мирјана Ненић, маст. екон.

**Сарадници и
техничка подршка:** Гордана Вукшић
Срђан Милосављевић

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....	4
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	6
1.1 Преглед предмета, садржаја и циљева Просторног плана и однос према другим документима.....	6
1.1.1 Предмет Просторног плана.....	6
1.1.2 Садржај Просторног плана.....	7
1.1.3 Циљеви Просторног плана.....	19
1.1.4 Однос према другим документима	21
1.2 Преглед постојећег стања и квалитета животне средине.....	23
1.2.1. Природни комплекс.....	23
1.2.2. Природна и културна добра.....	25
1.2.3. Квалитет животне средине.....	28
1.3 Разматрана питања и проблеми заштите природе и животне средине и разлози за изостављање одређених питања из поступка СПУ.....	34
1.4 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама.....	35
2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	37
2.1 Општи циљеви стратешке процене.....	37
2.2 Посебни циљеви стратешке процене.....	37
2.3 Избор индикатора.....	37
3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	40
3.1 Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких одређења.....	40
3.2 Кумулативни и синергетски ефекти.....	45
3.3 Опис смерница за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину.....	45
3.3.1 Опште мере заштите.....	46
4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА.....	50
5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	51
6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	52
7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА.....	54
8. ПРИКАЗ ЗАКЉУЧАКА ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	55

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Стратешка процена утицаја на животну средину (СПУ) јесте вредновање потенцијално значајних утицаја планова и програма на животну средину и одређивање мера превенције, минимизације, ублажавања, ремедијације или компензације штетних утицаја на животну средину и здравље људи. Применом СПУ у планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба предметне средине. У оквиру ње се све планом предвиђене активности критички разматрају са становишта утицаја на животну средину, након чега се доноси одлука да ли ће се приступити реализацији плана и под којим условима, или ће се одустати од планираних активности.

Планирање подразумева развој, а стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. У том контексту, стратешка процена утицаја представља незаобилазан инструмент који је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

СПУ интегрише социјално–економске и биофизичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава политику, план или програм ка решењима која су, пре свега од интереса за животну средину. То је инструмент који помаже да се приликом доношења одлука у просторном планирању интегришу циљеви и принципи одрживог развоја, уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину, на здравље и друштвено-економски статус становништва. Значај СПУ огледа се у томе што:

- укључује аспект одрживог развоја бавећи се узроцима еколошких проблема на њиховом извору;
- обрађује питања и утицаје ширег значаја, а не појединачне пројекте, на пример - кумулативни и синергетски ефекти;
- помаже да се провери повољност различитих варијанти развојних концепата;
- избегава ограничења која се појављују када се врши процена утицаја на животну средину већ дефинисаног пројекта;
- обезбеђује локациону компатибилност планираних решења са аспекта животне средине; и
- утврђује одговарајући контекст за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање, итд.

СПУ се у домаћу праксу планирања уводи Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/2004, 36/2009, 72/2009, 43/2011 и 14/2016, 76/2018, 95/2018 чланови 34. и 35.). Према члану 35. овог закона *"Стратешка процена утицаја на животну средину врши се за планове, програме и основе у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама и других области и саставни је део плана, односно програма или основе"*.

СПУ мора бити усклађена са другим стратешким проценама утицаја на животну средину, као и са плановима и програмима заштите животне средине и врши се у складу са поступком прописаним посебним законом, тј. Законом о стратешкој процени утицаја на

животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/2004 и 88/10). За појединачне пројекте израђује се процена утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја.

СПУ се ради у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања планова. Израда СПУ обухвата «припрему извештаја о стању животне средине, спровођење поступка консултација, усвајање извештаја и резултата консултација у поступку одлучивања и доношења или усвајања одређених планова и програма, као и пружање информација и података о донетој одлуци (Закон о СПУ).

Према члану 6. Закона, критеријуми за утврђивање могућности значајних утицаја на животну средину планова и доношење одлуке о изради СПУ садржани су у Прилогу I. Ови критеријуми заснивају се на: (1) Карактеристикама плана и (2) Карактеристикама утицаја. За доношење одлуке о изради и обухвату СПУ, уз примену осталих критеријума, посебно је важна идентификација проблема заштите животне средине планског подручја и могућност утицаја плана на њене основне чиниоце.

Извештај о стратешкој процени утицаја припремљен је на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта регионалног пречишћавања отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожега, Ужице и Ариље (у даљем тексту Просторни план), („Службени гласник РС” број 88/22) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта регионалног пречишћавања отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожега, Ужице и Ариље на животну средину („Службени гласник РС”, број 10/22).

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Према члану 13. Закона о стратешкој процени полазне основе стратешке процене обухватају:

- кратак преглед садржаја и циљева Просторног плана и однос са другим плановима и програмима;
- преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извештај односи;
- карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;
- разматрана питања и проблеме заштите животне средине у плану и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;
- приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно решење нереализовања плана и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине;
- резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.

Све наведене ставке обухваћене су у овом поглављу, изузев приказа и евалуације варијантних решења која нису разматрана Просторним планом.

1.1. Преглед предмета, садржаја и циљева Просторног плана и однос са другим документима

1.1.1. Предмет Просторног плана

Просторни план представља плански основ за обезбеђење просторних услова за реализацију коридора регионалног колектора за отпадне воде са крацима: Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ - постројење за пречишћавање отпадних вода „Пожега“ (у даљем тексту: ППОВ), као и за локацију ППОВ „Пожега“. Просторним планом ће се створити плански основ за: директно спровођење издавањем локацијских услова (кроз детаљну регулациону разраду коридора регионалног колектора за отпадне воде и локацију ППОВ, односно за деонице колектора и објекте за које постоји одговарајућа техничка документација на нивоу идејног решења); формирање грађевинских парцела за јавну намену, решавање својинских односа, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи. Тачан положај, врсте, тип и карактеристике објеката дефинисаће се техничком документацијом, а у складу са Просторним планом.

Одлуком о изради Просторног плана дата је оквирна граница обухвата Просторног плана, обухвата око 172 km², на деловима територија следећих јединица локалних самоуправа: града Ужица, општина Пожега и Ариље (Златиборског управног округа), и то у следећим катастарским општинама (укупно 20):

- на територији града Ужица (укупно 6): Севојно, Горјани, Поточање, Крвавци, Потпеће и Злакуса;
- на територији општине Пожега (укупно 10): Узићи, Расна, Пожега, Горобиле, Милићево Село, Пилатовићи, Висибаба, Рупељево, Лопаш и Прилипац; и
- територији општине Ариље (укупно 4): Вирово, Грдовићи, Церова и Ариље.

Нацртом Просторног плана утврђује се смањена и сужена граница Просторног плана која обухвата коридор регионалног колектора за отпадне воде укупне ширине око 400 m, и обухвата трасу са заштитним појасевима и надземне објекте, локацију ППОВ, заштитни насип и приступни пут до ППОВ.

Табела 1. Прелиминарни обухват подручја Просторног плана

Јединица локалне самоуправе (ЈЛС)	Површина обухваћеног дела територије ЈЛС, ha	Дужина планиране трасе колектора на територији ЈЛС, km
Град Ужице	314	7.62
Општина Пожега	794	19.53
Општина Ариље	111	2.47
Укупно	1219	29.62

1.1.2. Садржај Просторног плана

У изради Просторног плана и овог СПУ примењен је приступ интегралног и континуалног планирања са нагласком на тражењу мере одрживости кроз интеграцију циљева и потреба заштите природних вредности и животне средине, квалитета живота становника и друштвено-економског развоја.

Садржај Плана у потпуности је усклађен са легислативом и садржи све елементе прописане Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, бр. 32/2019).

Граница Просторног плана обухвата делове града Ужица и општина Пожега и Ариље. У обухвату Просторног плана се налази регионални колектор за отпадне воде са три крака као и ППОВ.

Опис РПВО

Генералним пројектом регионалног управљања отпадним водама Златиборског и Моравичког округа разрађена су четири варијантна решења, међу којима је одабрана варијанта са централним постројењем за пречишћавање отпадних вода у Пожеги, које третира употребљене воде Ужица, Пожеге и Ариља, док се за Косјерић и Ивањицу планирају локална постројења.

Планирано ППОВ „Пожега“ биће конвенционално постројење са активним муљем у А2О (анеробно, анокси, окси) конфигурацији, са анаеробном дигестијом муља, искоришћењем биогаса и соларним сушењем муља. Номинални капацитет постројења износи 102.000 еквивалентних становника. У технолошком смислу, ППОВ „Пожега“ чиниће четири целине: линија воде, линија муља, линија биогаса и помоћни системи.

Комуналне отпадне воде Ужица, Пожеге и Ариља ће до комплекса ППОВ бити доведене заједничким гравитационим цевоводом. Пречишћена вода се из ППОВ упушта у реку Скрапеж, што подразумева и планиране активности на регулацији дела водотока изградњом одбрамбеног насипа за одбрану од великих вода.

Поред саобраћајног приступа, комплекс ППОВ се у потпуности инфраструктурно опрема прикључењем на електроенергетску, телекомуникациону, водоводну и канализациону мрежу. За потребе комплекса, потребно је електро-снабдевање максималне снаге 1400kW. Потребне за водом посаде ППОВ процењују се на приближно 5 l/s, а 15 l/s за противпожарну хидрантску мрежу. Топлотна енергија ће се користити за технолошке потрошаче и грејање административне зграде.

Колекторске правце регионалног система чине магистрални цевоводи са пратећим објектима: црпним станицама (у даљем тексту „ЦС“), шахтовима ваздушних вентила, муљним испустима и прекидним коморама. Цевоводи имају три крака:

- крак Севојно – Пожега, од места прикључења канализационе мреже Ужица до црпне станице „Пожега“, укупне дужине око 17.130 m;
- крак Пожега – Ариље, од црпне станице „Ариље“ до црпне станице „Пожега“, укупне дужине око 10.582 m;
- крак од црпне станице „Пожега“ до ППОВ „Пожега“, укупне дужине 1.071 m.

Планирана је изградња шест црпних станица: „Злакуса“, „Узићи“, „Пожега“, „Ариље“, „Село“ и „Горобиле“. Све ЦС се ограђују и обезбеђује им се колски и пешачки прилаз. За ЦС је потребно обезбедити напајање електричном енергијом следеће снаге: „Злакуса“ 50kW, „Узићи“ 350kW, „Пожега“ 245kW, „Ариље“ 110kW, „Село“ 155kW и „Горобиле“ 65kW.

Регионални систем за трансфер отпадних вода

Регионални систем сакупљања и одвођења отпадних вода Ужица, Пожеге и Ариља до планираног постројења за пречишћавање отпадних вода подељен је у три крака:

- крак Ужице – Пожега, до сабирног шахта са јужне стране реке Скрапеж, планиран за одвођење отпадних вода за оптерећење од око 70.650 еквивалентних становника са подручја Ужица, што обухвата кориснике из насеља Севојно, Горјани, Крвавци, Поточање, Потпеће, Ужице и Злакуса;
- крак Ариље - Пожега, до сабирног шахта са јужне стране реке Скрапеж, планиран за трансфер отпадних вода за оптерећење од око 12,250 еквивалентних становника са подручја општине Ариље, која обухвата насеља Ариље, Богојевићи, Церова, Грдовићи, Поглед, Вигоше и Вране; и
- крак од сабирног шахта са јужне стране реке Скрапеж, где се прикључује канализациони систем Пожеге, до планираног постројења за пречишћавање отпадних вода у Пожеги, планиран за одвођење отпадних вода са оптерећењем од укупно 99,000 еквивалентних становника, са све три поменуте јединице локалне самоуправе (Ужице, Ариље и Пожега).

Крак Ужице – Пожега чине три деонице подељене канализационим пумпним станицама (КПС). Прва деоница почиње од ретензије „Севојно“ до канализационе пумпне станице „Севојно“ (КПС „Севојно“), дужине 1,7 km. Траса већим делом иде дуж постојећег атарског пута и саобраћајнице паралелне железничкој прузи бр.108, Београд – државна граница (Бијело Поље), са јужне стране.

Друга деоница, дужине 7,1 km, од КПС „Севојно“ до канализационе пумпне станице „Узићи“ (КПС „Узићи“) делом прати трасу пруге бр.108, Београд – државна граница, паралелно са јужне стране а делом будући коридор ауто-пута Београд – државна граница.

Трећа деоница од КПС „Узићи“ до сабирне шахте са јужне стране реке Скрапеж у Пожеги, дужине 8,3 km. Ова деоница трасирана је северно од пута „Пожега-Ужице“. На стационажи цевовода 11+371.28 цевовод скреће ка југу и до стационаже 11+876.52 укршта се са путем IV реда "Пожега-Ужице" и железничком пругом бр.108, Београд – државна граница (Бијело Поље). На овом делу трасе предвиђена је и изградња мале хидроелектране на отпадне воде са радним називом „Расна“ (МХЕ „Расна“) која је ће бити лоцирана у подручју насеља Расна, уз магистрални цевовод. Делом трасе колектор је паралелан са путем „Пожега-Ужице“ као и са железничком пругом бр.108, Београд – државна граница (Бијело Поље) све до уласка у подручје обухвата ПГР Пожега где прати постојеће и планиране саобраћајнице.

Траса колектора има више укрштаја са постојећим и планираним објектима и мрежама друге инфраструктуре (путем IV реда "Пожега-Ужице", железничком пругом бр.108, Београд – државна граница (Бијело Поље), реком Ђетињом, потоцима, планираним коридором ауто-пута Београд – државна граница, водоводном, канализационом, телекомуникационом, електроенергетском и гасоводном мрежом).

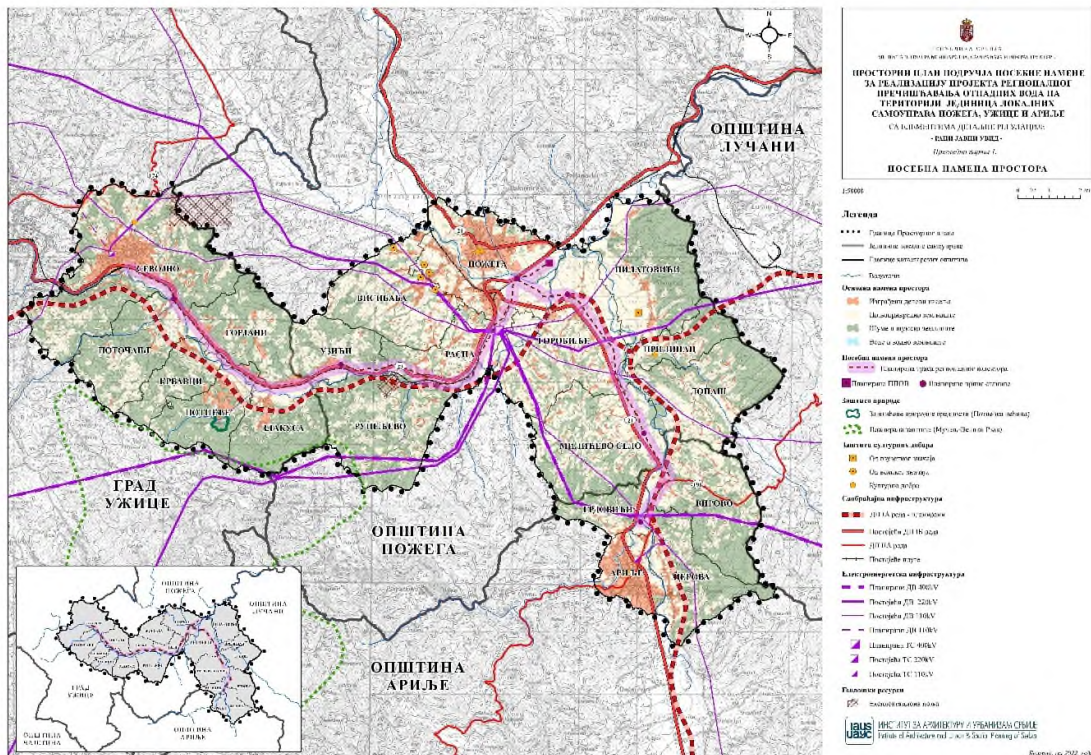
Крак Ариље – Пожега такође чине три деонице подељене канализационим пумпним станицама. Прва деоница од КПС „Ариље“ до КПС „Село“, дужине 3,7 km, делом прати локалне путеве, делом иде уз заштитни појас цевовода регионалног водоводног система за „Рзав“ и делом преко пољопривредног земљишта (углавном прати међе катастарских парцела).

Друга деоница од КПС „Село“ до канализационе пумпне станице „Горобиле“ (КПС „Горобиле“), дужине 5,6 km, такође иде делом уз и делом у заштитном појасу магистралног цевовода регионалног водоводног система „Рзав“ као и делом преко пољопривредног земљишта.

Трећа деоница од КПС „Горобиле“ до сабирног шахта са јужне стране реке Скрапеж у Пожеги, дужине 1,7 km, води се преко пољопривредног земљишта све до уласка у подручје обухвата ПГР Пожега где се налази у регулационом појасу планиране саобраћајнице. Траса има више укрштаја са постојећим и планираним објектима и мрежама друге инфраструктуре (реком Моравицом, реком Ђетињом, потоцима, планираним коридором ауто-пута Прељина-Пожега, водоводном, канализационом, телекомуникационом, електроенергетском и гасоводном мрежом).

Крак од сабирног шахта са јужне стране реке Скрапеж до планираног постројења за пречишћавање отпадних вода у Пожеги обухвата подбушење испод реке Скрапеж у дужини од око 170 m и трасу пута до постројења дужине око 1 km слика 1.1.

Слика 1.1. Систем регионалног пречишћавања отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожега, Ужице и Ариље

Трасе сва три крака су дефинисане координатама преломних тачака осовине на графичком прилогу. Приликом израде техничке документације може доћи до одступања трасе од планиране, ради бољег решења у техничком и економском погледу, али у оквиру планираног појаса уже заштите од 10 m. Заштитни појас успоставља се дуж планираних траса у ширини од 10 m, по 5 m са сваке стране осовине колектора. У заштитном појасу није дозвољена изградња објеката (осим објеката и мрежа инфраструктуре), садња дрвећа или другог растиња дубоког корена (дубине веће од 1.0 m) или вршење радњи које могу угрозити стабилност цевовода.

Објекти регионалног система

Канализационе пумпне станице

Трасе планираних цевовода регионалног система су топографски захтевне и подразумевају препумпавање прикупљених отпадних вода, тако да је дуж трасе планирано пет црпних станица:

- Канализациона пумпна станица „Севојно“ на правцу Ужице – Пожега;
- Канализациона пумпна станица „Узићи“ на правцу Ужице – Пожега;
- Канализациона пумпна станица „Ариље“;
- Канализациона пумпна станица „Село“ на правцу Ариље – Пожега; и
- Канализациона пумпна станица „Горобиле“ на правцу Ариље – Пожега.

Комплекс КПС „Севојно“ предвиђен је на катастарској парцели бр.3144/2 КО Севојно. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Површина комплекса износи 25,1 ара и дефинисана је регулационом линијом на графичком приказу. Прилаз комплексу обезбеђен је са некатегорисаног пута на кп бр. 3157/1 КО Севојно.

Комплекс КПС „Узићи“ предвиђен је на делу катастарске парцеле бр.645/2 КО Узићи. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Површина комплекса износи 20,3 ара и дефинисана је регулационом линијом на графичком приказу. Прилаз комплексу обезбеђен је са државног пута Пожега-Ужице преко планиране саобраћајнице.

Комплекс КПС „Ариље“ предвиђен је на деловима катастарских парцела број 482/3, 468, 470 и 471 КО Грдовићи. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Површина комплекса износи 35,8 ара и дефинисана је регулационом линијом на графичком приказу. Прилаз комплексу обезбеђен је са планиране саобраћајнице дефинисане ПГР-ом Ариље као "Улица Ариље150".

Комплекс КПС „Село“ предвиђен је на делу катастарске парцеле бр.496 КО Милићево Село. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Површина комплекса износи 14,5 ара и дефинисана је регулационом линијом на графичком приказу. Прилаз комплексу обезбеђен је са некатегорисаног пута на кп бр.506 КО Милићево Село.

Комплекс КПС „Горобиле“ предвиђен је на целим катастарским парцелама бр.889 и 890 и на делу катастарске парцеле бр.888, све у КО Горобиле. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Површина комплекса износи 14,7 ари и дефинисана је регулационом линијом на графичком приказу. Прилаз комплексу обезбеђен је са некатегорисаног пута на кп бр.3577 КО Горобиле (Моравска улица).

Грађевинска линија свих комплекса пумпних станица је на 5,0 m од регулационе. У комплексу се предвиђа изградња више објеката: посебног објекта за смештај аутоматике и електро опреме, машинске сале, просторија за смештај контејнера, просторија за смештај неопходног алата и материјала неопходног за свакодневно одржавање пумпне станице и трафо-станице. Објекти могу бити подземни и надземни. Положај објеката у оквиру грађевинске линије дефинисаће се техничком документацијом унутар дефинисане грађевинске линије осим трафо-станице која може бити на регулационој линији.

Приступ до појединачних објеката у комплексу представљају саобраћајне површине унутар комплекса и могуће је трасирати их уз регулациону линију. Ограђивање се врши унутар грађевинске парцеле и унутар регулације. Ограда се поставља до регулационе линије а врата и капија на огради се отварају према унутрашњости парцеле. Капија са заштитном оградом мора бити пројектована по стандардима за комуналне објекте.

Заштитно зеленило у функцији заштите простора и побољшања еколошких услова предвиђено је у оквиру парцеле између ограде комплекса и грађевинске линије. Поред наведених објеката, у комплексима је могућа изградња инфраструктурних мрежа у функцији црпних станица (потисни и усисни канализациони цевоводи, електроенергетска инфраструктура, водоводна мрежа, телекомуникациона мрежа).

Ретензије

На почетним тачкама оба крака регионалног система, Ужице-Пожега и Ариље-Пожега, предвиђене су ретензије за прихват разлике максималног протицаја отпадних вода при кишном времену и максималног протицаја при сувом времену. С обзиром на то да су

канализациони системи у општинама Ужице, Севојно и Ариље под делимичним утицајем и атмосферских вода.

Комплекс ретензије „Севојно“ је ограда простор, планиран на целим катастарским парцелама број: 4318 и 4319 и деловима катастарских парцела број: 4642/1, 4316, 4320, 4305 и 4337/1 све у КО Севојно. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Површина комплекса износи 58,4 ара и дефинисана је регулационом линијом на графичком приказу. Грађевинска линија је на 10,0 m од регулационе. У комплексу се предвиђа изградња ретензије за прихват разлике максималног протицаја при кишном времену и максималног протицаја при сувом времену у трајању од два часа, посебног објекта за смештај аутоматске грубе решетке, аутоматике и електро опреме, машинске сале, просторија за смештај контејнера, просторија за смештај неопходног алата и материјала неопходног за свакодневно одржавање ретензије и трафо-станице. Објекти могу бити подземни и надземни. Положај објеката у оквиру грађевинске линије дефинисаће се техничком документацијом унутар дефинисане грађевинске линије осим трафо-станице која може бити на регулационој линији.

Приступ до појединачних објеката у комплексу представљају саобраћајне површине унутар комплекса и могуће је трасирати их уз регулациону линију. Приступ самој локацији предвиђен је локалним земљаним путем који је неопходно реконструисати у пут од набијеног шљунка, дужине око 350 m и минималне ширине 3 m.

Ограђивање се врши унутар грађевинске парцеле и унутар регулације. Ограда се поставља до регулационе линије а врата и капија на огради се отварају према унутрашњости парцеле. Капија са заштитном оградом мора бити пројектована по стандардима за комуналне објекте.

Заштитно зеленило у функцији заштите простора и побољшања еколошких услова предвиђено је у оквиру парцеле између ограде комплекса и грађевинске линије. Поред наведених објеката, у комплексу је могућа изградња инфраструктурних мрежа у функцији црпне станице (доводни и потисни канализациони цевоводи, електроенергетска инфраструктура, водоводна мрежа). Ретензија "Ариље" налази се у оквиру комплекса КПС "Ариље".

Мини хидроелектрана

На месту завршетка потисног цевовода пумпне станице "Узићи" предвиђа се изградња мини хидроелектране која искоришћава расположиве протоке са падом од прекидне коморе до објекта МХЕ "Расна". За овај објекат резервише се површина од 7,5 ара на деловима катастарских парцела број: 1864/19, 1876/7 и 1570 све у КО Расна. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене за производњу електричне енергије. Прилаз комплексу обезбеђен је са пута на кп бр.1898/1 КО Расна.

Грађевинска линија је на 5,0 m од регулационе. У комплексу се предвиђа изградња машинске зграде, просторија за смештај контејнера, просторија за смештај неопходног алата и материјала неопходног за свакодневно одржавање и трафо-станице. Објекти могу бити подземни и надземни. Положај објеката у оквиру грађевинске линије дефинисаће се техничком документацијом унутар дефинисане грађевинске линије осим трафо-станице која може бити на регулационој линији.

Приступ до појединачних објеката у комплексу представљају саобраћајне површине унутар комплекса и могуће је трасирати их уз регулациону линију. Ограђивање се врши унутар грађевинске парцеле и унутар регулације. Ограда се поставља до регулационе линије а врата и капија на огради се отварају према унутрашњости парцеле. Капија са заштитном оградом мора бити пројектована по стандардима за комуналне објекте. Заштитно зеленило у функцији заштите простора и побољшања еколошких услова предвиђено је у оквиру парцеле између ограде комплекса и грађевинске линије. Поред наведених објеката, у комплексу је могућа изградња инфраструктурних мрежа у функцији главног објекта.

Муљни испуст – ретензија

На најнижој коти потисног цевовода пумпне станице "Узићи" предвиђа се изградња муљног испуста за случај пражњења цевовода. За ове потребе предвиђен је простор површине 6,1 ара, на деловима катастарских парцела број 1341/1 и 1344/3 КО Расна, дефинисан регулационом линијом на графичком приказу. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Прилаз је обезбеђен са магистралног пута бр.1887/1 КО Расна преко планиране саобраћајнице у комплексу.

Грађевинска линија је на 5,0 m од регулационе. Приступ до појединачних објеката у комплексу представљају саобраћајне површине унутар комплекса и могуће је трасирати их уз регулациону линију. Ограђивање се врши унутар грађевинске парцеле и унутар регулације. Ограда се поставља до регулационе линије а врата и капија на огради се отварају према унутрашњости парцеле. Капија са заштитном оградом мора бити пројектована по стандардима за комуналне објекте. Заштитно зеленило у функцији заштите простора и побољшања еколошких услова предвиђено је у оквиру парцеле између ограде комплекса и грађевинске линије. Поред наведених објеката, у комплексу је могућа изградња инфраструктурних мрежа у функцији главног објекта.

Прекидна комора

На деловима катастарских парцела број 1380/1 и 1381 КО Расна, предвиђен је простор површине 3,6 ара за потребе изградње прекидне коморе на потисном цевоводу пумпне станице "Узићи". Цео комплекс, дефинисан регулационом линијом на графичком приказу, предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Прилаз је обезбеђен са пута на катастарској парцели бр.1873/1 КО Расна преко заштитног појаса цевовода. Грађевинска линија је на 5,0 m од регулационе.

Постројење за пречишћавање отпадних вода

Приступ комплексу обезбеђен је са планиране саобраћајнице дефинисане ПГР Пожега. Цео комплекс предвиђен је као јавно земљиште, комуналне намене. Површина комплекса износи 5,7 ha и дефинисана је регулационом линијом на графичком приказу. Грађевинска линија је на 10,0 m од регулационе. С обзиром на усвојену верзију Генералног пројекта која је разрађена Идејним решењем усвојено је конвенционално постројење са активним муљем у А2О (анеробно, анокси, окси) конфигурацији, са анаеробном дигестијом муља, искоришћењем биогаса и соларним сушењем муља. Постројење је предвиђено за 99,000 еквивалентних становника општина Ужице, Пожега и Ариље.

Планирани објекти у комплексу су:

- Улазна грађевина: објекат улазне грађевине састоји се од више процесних целина и обухвата грубе решетке, улазну пумпну станицу, fine решетке, надстрешницу за смештај контејнера, просторију за смештај дувалки за песколов и електро просторију. Улазна грађевина је укопан, подземни армирано бетонски објекат са коморама на различитим дубинама фундарања, спојен је са објектом песколова који је такође укопана армирано бетонска конструкција;
- Аерисани песколов: конструкција објекта ће бити типа бетонског базена са периферним коморама за маст, са улазном и излазном комором;
- Објекат за пријем септичког отпада: садржај од пражњења септичких јама ће на постројење бити допреман ауто цистерном и одлаган у објекат за пријем септичког отпада који ће бити опремљен мешачем и пумпама за транспорт септичког отпада у умирујућу комору испред финих решетки. Објекат за пријем септичког отпада је укопана двокоморна армиранобетонска грађевина. Дубина фундарања комора је на различитој висини. Објекат је у основи правоугаоног облика;
- Улазни мерач протока: улазни мерач потока ће бити изведен на правој деоници од излаза из песколова до улаза у разделну грађевину биореактора. Објекат је предвиђен као водонепропусни армирано бетонски шахт у коме је смештен мерач протока;
- Разделна грађевина примарних таложника: разделна грађевина примарних таложника ће имати улогу равномерне расподеле отпадне воде на два примарна таложника. Биће опремљена табластим уставама на начин да је могуће изоловати сваки од таложника и извршити преусмеравање сирове воде директно ка разделној грађевини биореактора;
- Примарни таложник: предвиђена је изградња два примарна таложника за паралелан рад. Примарни таложници ће бити пројектовани као кружни, са хоризонталним током, опремљени згртачем муља и пливајућих материја. Примарни таложник је ваљкастог облика, подземан (укопан) армиранобетонски објекат, са каналима на ободним зидовима, а у средишту се налази централни део који служи као носач машинске опреме;
- Сабирно-разделна грађевина: сабирно - разделна грађевина биореактора је објекат у коме се мешају ефлуент примарних таложника и ток рецикулације муља. Објекат је делимично укопан;
- Пумпна станица примарног муља: муљ издвојен на дну примарних таложника ће бити препумпан на процес угушћивања помоћу завојних пумпи које ће бити смештене у објекат пумпне станице примарног муља у непосредној близини примарних таложника;
- Биореактор (анаеробни део, анокси део и аеробни део): биореактор као целина представља процесну јединицу у којој се обавља третман отпадне воде дејством активног муља. Биореактор је конструкција базенског типа. Објекат је подземан;
- Разделна грађевина секундарних таложника: овај објекат ће имати улогу равномерне расподеле суспензије активног муља ка секундарним таложницима;
- Секундарни таложник: секундарни таложници радијалног типа ће бити у функцији сепарације фаза течно/чврсто из суспензије активног муља. Сваки таложник ће бити опремљен подним згртачем муља са згртачем пливајућих материја и тестерастим преливом за одвођење бисте фазе. Секундарни таложник је ваљкастог облика, подземан (укопан) армиранобетонски објекат, са каналима

- на ободним зидовима, а у средишту се налази централни део који служи као носач машинске опреме;
- Сабирна грађевина секундарних таложника: овај објекат ће имати улогу сакупљања ефлуента из секундарних таложника и усмеравање ка излазној пумпној станици;
  - Излазни мерач протока: излазни мерач протока ће бити изведен на деоници од Сабирне грађевине секундарних таложника до објекта излазне пумпне станице;
  - Излазна пумпна станица: излазна пумпна станица је у функцији испуштања пречишћене отпадне воде у реципијент – реку Скрапеж. Објекат је највећим делом укопан;
  - Пумпна станица вишка муља: пумпна станица вишка муља ће бити изведена у близини секундарних таложника из којих ће муљ гравитационо долазити у црпилиште пумпи;
  - Угушћивач примарног муља: угушћивач примарног муља ће бити гравитационог типа, кружног облика, опремљен ротационим системом згртача. Угушћивач примарног муља је надземни објекат облика ваљка;
  - Угушћивач дигестованог муља: угушћивач дигестованог муља ће бити гравитационог типа, кружног облика, опремљен ротационим системом згртача. Угушћивач дигестованог муља је надземни објекат облика ваљка;
  - Анаеробни дигестор: анаеробни дигестори ће бити изведени као две процесне јединице у паралелном раду. Дигестори ће бити опремљени пропелерним мешачем, системом за одвођење издвојеног гаса и пратећим системом размењивача топлоте;
  - Предтетман биогаса: у циљу заштите мотора гас генератора предвиђено је уклањање кондензата и механичких нечистоћа из биогаса на шљунчано – керамичком филтеру;
  - Резервоар за биогаз: резервоар за биогаз има функцију да обезбеди равномеран рад гас генератора. Резервоар за биогаз је објекат лоптастог облика, сачињен од челичне конструкције и монтира се као опрема машинска (монтажног типа). Ослања се на армиранобетонску плочу полигоналног облика са гредама кружног облика које прате ослањачки део машинске опреме. Плоча је у паду ка центру од 1.0 %;
  - Бакља: предвиђено је постављање бакље као сигурносног елемента за спаљивање вишка биогаса у случајевима када гас генератор није у функцији, и не постоји потреба за топлотном енергијом. Надземан део објекта се испоручује као део опреме, фундаирање се врши на масивном армирано-бетонском темељу. Бакља се ослања на армиранобетонску подну плочу правоугаоног облика, димензија 2.4 x 2.6 m изведену на тампон слојевима туцаника и мршавог бетона;
  - Објекат за обраду муља: у објекту за обраду муља смешта се технолошко-машинска опрема линије муља: машински угушћивачи, резервоар за мешање муља, размењивачи топлоте за грејање муља, завојне пумпе за манипулацију муљем, декантер центрифуге, јединице за припрему полиелектролита за угушћивање и дехидратацију, и контејнер за дехидратисани муљ. Објекат за обраду муља је укопан и надземна конструкција;
  - Објекат за сушење муља: Соларно сушење муља ће се обављати у халама – стакленицима. Свака хала је опремљена системом за превртање муља и вентилаторима који обезбеђују избацивање влажног ваздуха. Капацитет хале одговара количини муља ППОВ Пожега + ППОВ Ивањица + ППОВ Косјерић који су део регионалног система;

- Резервоар за гвожђе хлорид: Резервоар за гвожђе хлорид ће бити изведен као надземни. С обзиром на корозивне карактеристике складиштене материје предвиђена је изградња танкване која може да прихвати целокупан садржај резервоара у случају акцидентног изливања хемикалије;
- Административна зграда са гаражом: Административна зграда је објекат спратности П+1, функционално организована као објекат управне зграде са канцеларијама управе и лабораторијама;
- Резервоар за хидрантску мрежу са пумпном станицом;
- Биофилтери: биофилтери представљају уређаје за третман ваздуха у циљу уклањања непријатних мириса. То су надземни објекти, смештени на темељној плочи;
- Дизел генератор: постројење аутоматског дизел електричног генератора електричне енергије је предвиђено за снабдевање приоритетних потрошача у оквиру комплекса постројења у случају нестанка електричне енергије у мрежи.
- Изливна грађевина: изливна грађевина се изводи на месту испуштања пречишћене отпадне воде у реципијент, реку Ђетињу. Изливна грађевина је предвиђена као армирано бетонска са жабљим поклопцем на два испуста (одвојено за пречишћену отпадну воду и за атмосферске воде). Предвиђено је да се обала лево и десно од изливне грађевине обложе каменом у дужини од 10 m.
- Пумпна станица дигестованог муља: пумпна станица дигестованог муља лоцирана је у близини гравитационог угушћивача дигестованог муља, и представља објекат у коме се смештају напојне пумпе декантер центрифуга. Објекат је највећим делом укопан.
- Пумпна станица за атмосферске воде: пумпна станица атмосферске воде има улогу евакуације кишних вода са локације ППОВ и њихово испуштање у реку Скрапеж. Објекат је највећим делом укопан.

Диспозиција објеката у комплексу дефинисаће се прецизно техничком документацијом унутар дефинисане грађевинске линије осим трафо-станице која може бити на регулационој линији. Концепт постројења за пречишћавање отпадних вода се састоји из три основне функционално и хронолошки повезане линије (зоне): Линија воде, Линија муља, и Линија биогаса. Поред ове три линије, у комплексу је дефинисана и приступна зона са административном зградом и другим пратећим и помоћним објектима, као и зона ТС - електроенергетски блок, за потребе изградње нове трафостанице, што ће зависити од технолошких захтева комплекса. Потребан степен пречишћавања отпадних вода на постројењу за пречишћавање биће остварен применом техничких поступака.

Објекти на линији воде

Први део линије воде састојаће се од објеката и уређаја за механичко пречишћавање отпадних вода.

Примарни третман - механичко пречишћавање примењиваће се за претходно пречишћавање отпадних вода на постројењу за пречишћавање (представља комбинацију са хемијским, физичко-хемијским и биолошким процесима). Механичко пречишћавање обухвата објекте као што су решетке, сита, таложнице за песак, хватаче масти и претходне таложнице, као и базене за изједначавање протока када је велика варијација у протоку током дана. У склопу овог дела постројења биће смештени и уређаји за аерацију отпадне воде, чиме ће се постићи боље издвајање инертних честица, флотација масти и уља, унос одређене количине кисеоника у воду, као и дисорпција неких гасова из воде.

Механичким пречишћавањем уклањају се грубе примесе, инертан материјал и један део биолошко разградивих састојака из отпадне воде.

Секундарни третман - након механичког – примарног пречишћавања отпадних вода следи биолошка обрада отпадних вода. Објекти и уређаји биолошког пречишћавања отпадних вода зависе од усвојеног процеса пречишћавања у даљој фази техничке разраде комплекса. Секундарни третман отпадних вода ће се обављати једним делом у претходним таложницама, затим у аерационим базенима, са опремом и технологијом зависно од типа усвојеног постројења, и уколико процес налаже и накнадне (секундарне) таложнице. Накнадне или секундарне таложнице постављају се после биолошких и хемијских процеса пречишћавања са задатком да уклоне таложењем активни муљ или флокуле настале хемијским реакцијама из отпадне воде пре њеног упуштања у реципијент. Пре упуштања у реципијент, у оквиру линије воде биће предвиђена и филтрација пречишћене воде, УВ радијацијом, хемијским третманом и др, ради додатног постизања квалитета ефлуента.

Након примарног и секундарног пречишћавања отпадних вода (механичко и биолошко пречишћавање) у ефлуенту су још увек присутне материје калцијум, натријум, сулфати, нитрати, једињења фосфора и др, која се врло мало или никако нису могла уклонити применом класичног поступка пречишћавања. У другом делу линије воде морају се предвидети поступци и објекти за додатно уклањање фосфора и азота из отпадне воде. Уклањање азота предвидети биолошким поступком нитрификације и денитрификације. За поступак нитрификације и денитрификације биће потребан потребан један базен (оба процеса у истом базену у ком се морају створити аноксичне зоне) или два базена (аноксичан за денитрификацију и оксичан за нитрификацију). За уклањање фосфора може се применити хемијска преципитација фосфора (додавањем креча или соли алуминијума, натријума, гвожђа), а могу се применити и биолошке методе за уклањање фосфора. Фосфор се може уклонити и комбинацијом хемијске преципитације и филтрације и комбинацијом биолошке и хемијске методе.

Објекти на линији муља

На линији муља биће изграђени следећи објекти:

- Објекти за смањивање запремине муља и количине воде (кондиционирање које може бити хемијско и физичко, згушњавање које може бити гравитационо и флотационо), објекти за одвајање воде механизованим поступцима, и објекти за сушење и за даље смањивање садржаја воде;
- Објекти за прераду и стабилизацију материја подложних распадања, и то: за анаеробну дигестију, за аеробну стабилизацију, за компостирање на месту или депонији, за гасификацију, за спаљивање (уколико се врши на месту), за уништавање патогених микроорганизама и паразита.

Објекти на линији биогаза

Процес анаеробне дигестије је енергетски позитиван процес. Уколико се рачуна са просечним саржајем метана од 70% топлотна моћ биогаза је приближно $6,5 \text{ kW/m}^3$, тако да се сагоревањем биогаза као горива може остварити значајан поврат енергије. Одвојени биогаз приликом процеса анаеробне дигестије пролази кроз систем објеката за складиштење и пречишћавање (резервоар биогаза), затим ту су бакље за спаљивање

биогаза, јединице за когенерацију и котлови. Биогаз који настаје у процесу може се користити за когенерацију електричне и топлотне енергије на гас генератору - производњу топлотне и електричне енергије. Топлотна енергија добијена хлађењем гас мотора се користи за загревање муља у дигесторима. Када постоји, вишак топлоте се користи за загревање просторија Објекта за обраду муља и Административне зграде. Снабдевање гас генератора биогазом се обавља преко станице за повишење притиска биогаза која се састоји од три компресора ниског притиска – дуваљке са припадајућим цевоводима и арматуром. Дуваљке имају могућност да биогаз шаљу на гасни мотор или на топловодне котлове.

Примарно грејање топле воде која је грејни флуид у размењивачима топлоте врши се хлађењем гасног мотора и коришћењем топлоте издувних гасова из процеса сагоревања у гасном мотору. У природу покретања процеса дигестије када не постоји продукција биогаза и самим тиме није могућ рад гасног мотора или уколико топлота искоришћена од гасног мотора није довољна за загревање муља, топлота се добија од гасног котла. Систем грејања дигестора пројектован је тако да обезбеди и грејање објекта за обраду муља и грејање административне зграде.

Сви објекти у оквиру зона су међусобно функционално повезани техничком инфраструктуром, која се састоји из машинске опреме, опреме аерационих базена, опреме за обраду муља, пумпи за обезбеђење гравитационог кретања воде и муља кроз комплекс и другом потребном техничком инфраструктуром. Приступ до појединачних објеката у комплексу представљају саобраћајне површине унутар комплекса.

Ограђивање се врши унутар грађевинске парцеле и унутар регулације. Ограда се поставља до регулационе линије а врата и капија на огради се отварају према унутрашњости парцеле. Капија са заштитном оградом мора бити пројектована по стандардима за комуналне објекте.

Заштитно зеленило у функцији заштите простора и побољшања еколошких услова предвиђено је у оквиру парцеле између ограде комплекса и грађевинске линије. Поред наведених објеката, у комплексу је могућа изградња инфраструктурних мрежа у функцији постројења (канализациони цевоводи, електроенергетска инфраструктура, водоводна мрежа, телекомуникациона мрежа).

Дозвољена је фазна изградња објеката у комплексу зависно од тренутно потребних капацитета, при чему свака фаза мора да представља функционалну целину.

Квалитет вода, које се упуштају у реку Скрапеж, морају бити у складу са Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС“, бр.74/2011), Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16), Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр. 24/2014) и Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр. 50/12). Место испуста пречишћених вода из ППОВ обезбедити адекватном изливном грађевином са „жабљим“ поклопцем.

Помоћни системи

Предвиђени су следећи помоћни системи са функцијом да се обезбеди несметан и непрекидан рад постројења у редовним и ванредним ситуацијама:

- Дизел генератор који може да обезбеди напајање приоритетним технолошким потрошачима у случају прекида у снабдевању електричном енергијом;
- Резервоар за хидрантску мрежу са пумпном станицом;
- Топловодни котао са могућношћу рада на гасовита и течна горива као резервни систем за снабдевање потрошача топлим водом, у случају проблема у производњи биогаса или рада гас генератора;
- Систем (биофилтер) за уклањање непријатних мириса из објекта финих решетки, објекта за пријем септичког отпада и објекта за обраду муља; и
- Систем сервисне воде која ће бити обезбеђена филтрацијом дезинфикованог ефлуента.

1.1.3. Циљеви Просторног плана

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и просторних услова за изградњу, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“), за локацију ППОВ у Пожеги, као и за развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору. Општи циљ је постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије.

Основни циљеви дугорочног развоја, коришћења и уређења подручја Просторног плана су: утврђивање смерница за подршку развоју становништва, насеља и активности, у погледу одвођења и пречишћавања отпадних вода, уз уважавање интереса локалних заједница као и економских, техничко-технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума реализације регионалног система.

Посебни циљеви представљају:

- утврђивање планских решења којима се обезбеђује простор за изградњу коридора регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних вода, утврђује посебан режим коришћења и уређења простора у коридору регионалног колектора, обезбеђују (у складу са могућностима) услови за прикључење система отпадних вода насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем појасу регионалног колектора и зони његовог утицаја;
- дефинисање односа са осталим наменама простора и инфраструктурним системима у заштитном појасу и зони утицаја регионалног колектора, ради боље интеграције и веће улоге на привредни и социјални развој окружења;
- усклађивање положаја регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних вода и осталих постојећих и планираних инфраструктурних система у коридору (државни путеви, железничке пруге, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре) и њихових заштитних појасева; и
- усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта везаних за пролазак

коридора регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде са грађевинским подручјима насеља, пољопривредним, водним и шумским земљиштем.

Изградња регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде, од Ужица и Ариља ка Пожеги, директно ће допринети очувању квалитета животне средине, позитивном утицају на социјални развој и бржем привредном развоју обухваћених делова Златиборског управног округа (Ужице, Ариље и Пожега), у првом реду у погледу обезбеђења недостајућих и квалитетних комуналних инфраструктурних система. Изградња регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде индиректно ће допринети јачању функција Ужица, Ариља и Пожеге, и већег броја осталих насеља на предметном подручју, а тиме и остваривању циљева Просторног плана Републике Србије и укупне стратегије развоја Републике Србије, као и препорука Европске уније у области политике вода.

Основни принципи заштите, уређења и одрживог развоја подручја Просторног плана јесу:

- принцип заштите и унапређења животне средине, посебно квалитета вода на подручју регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде, од Ужица и Ариља ка Пожеги, где се јавља појачани вид загађења услед изливања комуналних, али и индустријских отпадних вода;
- принцип заштите и одрживо коришћење водног, грађевинског, пољопривредног и шумског земљишта, кроз одвођење и пречишћавање отпадних воде (насеља у доњим деловима токова Ћетиња, Скрапеж и Голијске Моравице, односно делу горњег слива реке Западне Мораве) што ће имати позитивне ефекте на квалитет речних система, социјални развој као и конкурентност подручја за будући развој;
- принцип одрживог развоја водопривредне инфраструктуре, коришћења и уређења земљишта, који подразумева спровођење активности обезбеђења простора за изградњу, функционисање, као и интегрално управљање системом; и
- принцип смањивања штетног утицаја на окружење, који могу настати током изградње и функционисања регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних вода, што подразумева спровођење мера и правила за усклађено функционисање регионалног колектора и других инфраструктурних система у коридору; Релативизација конфликта у коришћењу регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних вода и одрживог развоја локалних заједница.

Основни задатак у изради Просторног плана је детаљна регулациона разрада планских решења и утврђивање смерница Просторног плана за директно спровођење, на основу којих се могу издати локацијски услови за регионални систем одвођења и пречишћавања отпадних воде. Ови елементи за директно спровођење су неопходни за дефинисање просторне, технолошке или функционалне везе коридора регионалног колектора и локације ППОВ са непосредним окружењем, као и положај и правила уређења, грађења и коришћења објеката и површина у коридору. Такође, утврдиће се смернице и основе за измену и допуну важећих и израду нових планских документа, као и даљу разраду на нивоу техничке документације.

1.1.4. Однос према другим документима

Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године (ППРС) („Службени гласник РС”, број 88/10) односно, према важећем Просторном плану Републике Србије стање водоводне мреже је незадовољавајуће јер се бележе губици на мрежи и више од 35%, док се уређаји за пречишћавање вода, ионако малобројни, недовољно користе и лоше одржавају, тако да се отпадне воде углавном испуштају у реципијенте без пречишћавања. У погледу комуналне опремљености у Златиборском управном округу, покривеност домаћинстава водоводном мрежом износи 56,6%, покривеност домаћинстава канализационом мрежом 43,7% а губици водоводне мреже су -33,6. Мали број локалних самоуправа у Републици Србији има постројење за пречишћавање комуналних отпадних вода (ППОВ). У том погледу, стратешки приоритети унапређења канализационе инфраструктуре су реконструкција и проширење обухвата постојећих као припрема за изградњу ППОВ.

Нацртом Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године (у процедури доношења) односно, овим Просторним планом утврђују се активности на унапређењу реализације водопривредних пројеката (посебно изградње магистралних водовода и канализационих система, као и локалних система водоснабдевања и пречишћавања отпадних вода; и др). Садашње стање заштите вода од загађења може се оценити као незадовољавајуће (од око 55% становништва које је прикључено на јавне канализационе системе, у раду је само око 30 ППОВ, а мање од 10% отпадних вода се пречишћава пре испуштања; стање погоршава непостојање или недовољност (пред)третмана отпадних вода из индустрија, значајно расуто оптерећење из пољопривреде, велики број дивљих депонија које се, по правилу, лоцирају у близини водотока, итд. У оквиру Националног регистра извора загађивања прате се подаци везани за загађене (непречишћене) отпадне воде. Посматрајући по областима, највише непречишћених отпадних вода (95%-100%) је у Нишавској, Београдској, Златиборској, Борској, Расинској, Пиротској, Топличкој, Браничевској, Јужнобачкој, Средњобанатској и Сремској области. Стога је, у оквиру заштите и коришћења вода и водопривредне инфраструктуре, дефинисан циљ постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља, индустрије и рударства У погледу заштита вода од загађивања, предвиђена је изградња канализационих система за сакупљање и ППОВ насеља у свим агломерацијама већим од 2.000 еквивалентних становника (398 агломерација које ће своје отпадне воде пречишћавати на преко 350 ППОВ укупног капацитета око 7,1 милиона ЕС). За неке агломерације предвиђено је неколико ППОВ, док нека ППОВ могу пречишћавати отпадне воде из неколико агломерација (Врбас – Кула, Ужице – Севојно, могуће и Пожега – Ариље – Косјерић – Ивањица, Параћин – Ћуприја, итд.). Капацитети нових ППОВ биће усклађени са развојем канализационих система у насељима. Ефикасност пречишћавања отпадних вода на ППОВ, односно квалитет пречишћене воде мора да одговара захтевима законског основа, где је биолошки – секундарни третман прописан као минимум, а терцијарни третман (уклањање нутријената и евентуално додатно уклањање других материја) биће примењени на ППОВ која испуштају пречишћену отпадну воду у водна тела осетљива на еутрофикацију или где је потребан висок квалитет пречишћених отпадних вода да би се постигао добар статус водних тела. Сва ППОВ морају имати адекватну обраду отпадног муља и решено његово крајње одлагање или крајње коришћење. Потребно је проширити и реконструисати канализацију у насељима,

по правилу као сепарациону канализацију на коју би било прикључено 85% свих становника.

Програмом имплементације Просторног плана Републике Србије за период од 2016. до 2020. године (Службени гласник РС“, број 104/16) се наводи да је један од стратешких приоритета за планска решења ППРС у периоду 2016–2020: успостављање система за сакупљање и пречишћавање отпадних вода на територији општина Пожега, Ариље и града Ужица.

Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Златиборског и Моравичког управног округа („Службени гласник РС“, број 1/2013) - Подручје плана представља извориште вода националног значаја, чија се оцена квалитета детектује на мерним станицама на Ђетињи, Скрапежу и Моравици. Општа оцена је да је заштита локалних и изворишта регионалног система недовољна. Квалитет вода се креће од I и I/II класе Моравица, Велики Рзав и Ђетиња. Регионалним просторним планом за подручје Златиборског и Моравичког управног округа утврђен је концепт заштите водних ресурса кроз примену технолошких мера санитације насеља, обновом и проширењем канализационих система општинских центара и насеља са изградњом и реализацијом постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). Развој канализационих система обухвата укидање свих парцијалних излива колектора, изградњу магистралних одводника до локација ППОВ и реализацију ППОВ, при чему је приоритет изградња ППОВ за насеља која угрожавају регионална и друга велика изворишта или ефлуентно делују на дугим потезима река које су осетљиви екосистеми и важне за несметано коришћење вода на планском подручју (Ужице). Ради смањивања специфичне потрошње воде за технолошке потребе треба користити пречишћавање и рецикулацију, а отпадне воде се не смеју враћати у реципијент без пречишћавања.

1.2. Преглед постојећег стања и квалитета животне средине

Приликом израде Стратешке процене утицаја потребно је дати преглед постојећег стања и квалитета природне и животне средине на подручју за које се Извештај односи, јер карактеристике постојећег стања представљају основу за свако истраживање проблематике животне средине на одређеном простору. Квалитет животне средине је сагледан као један од основних критеријума за уравнотежен и одржив развој. Основне карактеристике постојећег стања за потребе овог истраживања дефинисане су на основу расположивих података и доступне стручне и научне литературе.

1.2.1. Природни комплекс

По карактеру *рељефа*, планско подручје захвата и претежно средње планински појас (око 800 m н.в.), чија висина расте идући од истока ка западу. Сам простор испресецан је речним долинама које су и основни правци комуникација.

На подручју Просторног плана заступљена је експлоатација *минералних сировина* и у општини Пожега лежиште „Трешњица“ (мермер) и лежиште „Рупељево“ (кречњак). Главна *хидрографска* мрежа на подручју Просторног плана, односно подручје Просторног плана се простире природном котлином која заузима део области око горњег тока Западне Мораве и доњих токова река Скрапеж и Ђетиње. Главни водотокови, поред поменутих, су и Велики Рзав, Моравица, Краваричка река, а од мањих река Лужница, Петница, Дервента и поток Буковац.

1.2.2. Природна и културна добра

1.2.3. Квалитет животне средине

На подручју Просторног плана систематски мониторинг животне средине се спроводи у ограниченом обиму. Контролу квалитета ваздуха, земљишта и вода на ширем подручју врши Агенција за заштиту животне средине, РХМЗ и др. Вредности квалитет чинилаца животне средине на планском подручју умногоме су повољније од оних које бележе мерне станице у овим агломерацијама, па их треба узети са резервом.

Основни чиниоци стања квалитета животне средине су: загађење вода (водотокова, водоизворишта и акумулација), ваздуха и земљишта; девастација предела и смањење квалитета живота активностима у енергетици, индустрији и саобраћају; као и загађења настала услед нередовног или одсуства организованог прикупљања чврстог комуналног и опасног отпада, нерационалне и неконтролисане експлоатације минералних сировина, неконтролисаног и неправилног коришћења агрохемикалија у пољопривреди, нерационалног коришћења енергије, посебно електроенергије за грејне потребе, ерозије земљишног покривача и непланске изградње.

Квалитет ваздуха - на посматраном подручју као извори аерозагађења, осим сагоревања фосилних горива за потребе домаћинства у насељима, котларница (на угалј и мазут), пољопривредне производње, појављује и друмски саобраћај од постојеће путне мреже. Потенцијално највећи загађивачи животне средине представљају насељена места и викенд зоне услед недовољне комуналне опремљености.

Моторна друмска возила, чији издувни гасови доприносе погоршању квалитета ваздуха, представљају значајне загађиваче животне средине. Издувни гасови имају утицај на хуману популацију, флору, фауну, као и материјална и културна добра. Њихов утицај се осећа у подручјима око друмских саобраћајница. Из мотора са унутрашњим сагоревањем емитује се велики број гасова, од којих су најважнији (због свог доказаног негативног утицаја на хуману популацију): CO, NO_x, SO₂, угљоводоници, олово, као и чврсте честице у облику чађи.

Према важећој законској регулативи, односно Правилнику о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података (Службени гласник РС, бр. 54/92, 30/99 и 19/2006) прописане су граничне вредности имисије за неке загађујуће материје које се експлоатацијом друмских возила емитују у ваздух.

Аутоматске мерне станице за контролу квалитета ваздуха Агенције за заштиту животне (Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2022. годину) средине на планском подручју нису евидентиране. Територијално најближа станица налази се у градском подручју Ужица. Вредности квалитет ваздуха на планском подручју умногоме су повољније од оних које бележе мерне станице у овим агломерацијама, па их треба узети са резервом.

Азот диоксид, загађујућа материја за коју се као извор најчешће везује саобраћај, али се јавља и као производ сагоревања у топланама и термоелектранама, према подацима из 2022. године прекорачења дневних и сатних граничних вредности било је у Ужицу. Према законској регулативи током године није дозвољен ни један дан са прекорачењем

дневне граничне вредности $85 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Такође, према законској регулативи дозвољен број сати у току године са прекорачењем сатне граничне вредности Ужице један сат. Резултати мерења суспендованих честица $\text{PM}_{2.5}$, чија је прописана годишња гранична вредност $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$, прекорачена је дозвољена вредност у Ужицу ($41 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Град Ужице је су сврстан у трећу категорију квалитета ваздуха због прекомерног загађења суспендованим честицама PM_{10} и $\text{PM}_{2.5}$.

Подаци за контролу квалитета ваздуха Пожега: максималне концентрације дима $128 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (1998 године), максималне концентрације SO_2 $133 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (1998 године) и максималне концентрације NO_2 $105 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (2002 година). Преглед стања квалитета ваздуха у Пожеги: SO_2 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), гранична вредност за SO_2 износи $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - недовољан број података за статистичку обраду; дим ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), гранична вредност за дим износи $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - средња вредност $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, максимална вредност $4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и број дана изнад граничне вредности 0; NO_2 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), гранична вредност за NO_2 износи $85 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - средња вредност $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, максимална вредност $16 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и број дана изнад граничне вредности 0.

Квалитет вода - резултати извршених физичко-хемијских, хемијских и микробиолошких анализа узорак површинских вода (водотока), односно меродавне вредности параметара за годишњи период, упоређене су са граничним вредностима класа квалитета прописаних Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“ бр. 50/2012). Реке и потоци који чине потенцијал површинских вода у ширем подручју припадају сливу Западне Мораве.

Квалитет површинских вода реке Западна Морава (Гугаљски мост) узводно од акумулације ХЕ Овчар Бања се прати у оквиру редовног мониторинга који спроводи Агенција за заштиту животне средине у оквиру редовног годишњег мониторинга (Резултати испитивања квалитета површинских и подземних вода за 2022. годину). Подаци показују да измерени између осталих и биолошки, микробиолошки, физички и хемијски параметри.

Биолошки елементи квалитета: Фитобентос - Дијатомни индекси - Западна Морава (Гугаљски мост)- EPI-D 14.3, IPS 14.7, CEE 12.0. Макроинвертебрате - Западна Морава (Гугаљски мост) - Сапробни индекс (метода Zelinka & Marvan) 2.08, BMWP скор 33, ASPT скор 6.7, EPT индекс 8, Индекс диверзитета (метода Shannon-Weaver) 1.86, учешће Oligochaeta-Tubificidae (%) 0.00, број осетљивих таксона 0, укупан број таксона 11.

Резултати испитивања рН сврставају: Западну Мораву (Гугаљски мост) у I-IV класе, док у односу на суспендоване материје спада у III-V класу. Са аспекта кисеоничног режима Западну Мораву (Гугаљски мост): растворени кисеоник - III класа, zasiћеност кисеоником I класа, БПК5 - II класа, ХПК (перманганатна метода) - II класа и укупни органски угљеник (ТОС) III класа. Анализом нутријената Западну Мораву (Гугаљски мост): укупан азот - II класа, нитрати - I класа, нитрити - III класа, амонијум јон - III класа, укупан фосфор - IV класа и ортофосфати - III класа. Салинитет Западну Мораву (Гугаљски мост): хлориди - I класа, сулфати - I класа, укупна минерализација - I класа и електропроводљивост на 200С- I класа. Садржај метала Западну Мораву (Гугаљски мост): арсен - I класа, бор - I класа, бакар - I-II класа, цинк - I класа, хром (укупни) - I класа, гвожђе (укупно) - II класа и манган (укупни) - II класа. Приоритетне и приоритетне хазардне супстанце Западну Мораву (Гугаљски мост): Pb-раст 1х(III/IV).

Дат је такође преглед података о квалитету вода на рекама Моравица, Ђетиња. На основу Уредбе о категоризацији водотока (Сл.гласник СРС, бр.5/68) река Моравица је сврстана: (од изворишта до Ивањице) у I класу, (од Ивањице до ушћа реке Пањице) у II класу, (од ушћа реке Пањице до ушћа у реку Ђетињу) у III класу; река Ђетиња је сврстана: (од Ужица до ушћа у Западну Мораву) у IV класу. Класа II обухвата воде које се у природном стању могу употребљавати за купање и рекреацију грађана, за спортове на води, за гајење других врста риба или које се уз уобичајене методе обраде (коагулација, филтрација и дезинфекција) могу употребљавати за снабдевање насеља водом за пиће, за купање и у прехрамбеној индустрији, док класа I обухвата воде које се у свом природном стању или после дезинфекције могу користити за пиће или у прехрамбеној индустрији.

У циљу анализе постојећег квалитета површинских вода у истраживаном подручју, анализирани су резултати физичко-хемијских параметара река: Ђетиње и Моравице, рађени од стране РХМЗ, за 2004 хидролошку годину на профилима: Горобиле – Ђетиње и Градина - Моравица.

Резултати испитивања квалитета воде реке Ђетиње у току 2004.године - стварна класа квалитета није одређена с обзиром на редуковани обим извршених анализа. Одступања од захтеване класе су се повремено јавила у вредности процента засићења воде кисеоником која је одговарала III класи и у једном случају вредност нитритног азота је одговарала III/IV класи. Од опасних материја у једном случају регистрована је повишена концентрација сулфида и мангана.

Резултати испитивања квалитета воде реке Моравице у току 2004. године указују да одступања од захтеване класе су се повремено јавила у вредности рН и суспендованих материја које су одговарале III класи. Од опасних материја у једном случају регистрована је повишена концентрација мангана. Стварна класа квалитета није одређена с обзиром на редуковани обим извршених анализа.

Квалитет земљишта - на основу Извештаја о стању земљишта у Републици Србији за 2012. и 2021. годину, који је издала Агенција за заштиту животне средине, утврђено је да је протеклом периоду праћење загађености земљишта на ширем подручју било скромно, а расположиви подаци врло оскудни. За утврђивање стања земљишта и доношење дефинитивних закључака о присутном степену загађења потребна су детаљнија истраживања. Загађивање земљишта је специфично у односу на загађивање ваздуха и воде, јер његове последице трају много дуже и теже се санирају.

Земљиште, као једна од три амбијенталне целине, представља врло сложен систем. Овај систем је осетљив на различите утицаје. Услед тих утицаја долази до већих или мањих промена у домену фаза деградације, деструкције и тоталног искључења. Истраживање проблематике тла, која је последица експлоатације одређеног путног правца, захтева недвосмислене податке о постојећем стању како би се са сигурношћу могли квантификовати новонастали односи. Постојеће стање квалитета земљишта од Пожеге до Ужица није одређивано узимањем узорака на терену. Међутим на основу тога, да траса будућег колектора пролази кроз пољопривредно земљиште, затим да се у њеном коридору налази мрежа путева, може се константовати да до загађивања земљишта долази услед:

- Примене агротехничких мера - неконтролисано примене различитих агротехничких мера тј. средстава за заштиту биља-пестициди и вештачких ђубрива долази до загађивања земљишта. Пестициди су само делимично растворни у води или се у њој могу само суспендовати. То је сасвим довољно да се са водом постепено

инфилтрирају у земљиште и нај тај начин га загађује. Пестициди су релативно стабилна једињења и подлежу уобичајеним процесима деградације. Хлорорганска једињења остају непромењена и до две-три године. Фосфорорганска једињења могу да трају и дуже од 5 месеци. Зато су у основи хербициди таква једињења која у првој години деградирају једва 20 %. Основни процеси којима пестициди подлежу у земљишту јесте транспорт ка нижим слојевима, где се оклудују на хуминске материје и глине. на пример, познати инсектицид чија је употреба данас забрањена ДДТ (дихлородифенилтрихлорметан), заостаје у најплићим деловима земљишта (до 15 cm дубине) у концентрацијама од 40 до 80 % од примарно нанете количине а да се у прво време хемијски ништа не измени. Линдан (хлоровани циклохексан) је врло интересантан инсектицид и подлеже у земљишту спорој деградацији при чему се из њега постепено издваја HCl, а заостаје делимично незасићени хлоровани циклични шесточлани прстен угљеника. Малатион (органофосфорни инсектицид) врло је ефикасан, јачи и токсичнији од хлорорганских пестицида, а у земљишту се распада хидролитички и постаје на тај начин инактиван.

- Експлоатација регионалног пута - при редовном одвијању друмског саобраћаја долази до загађивања земљишта услед: таложeње издувних гасова, хабања гума, деструкције каросерије и процеђивања терета, просипања терета, одбацивања органских и неорганских отпадака, таложeња из атмосфере, доношења ветром и развејавања услед проласка возила. При појави падавина исталожене штетне материја на коловозниј површини и пратећим елементима.

Бука - Основни постојећи извори буке на планском подручју су на постојећим саобраћајницама, али мерење буке се до сада није систематски вршило на планском подручју, нити постоје стратешке карте буке због чега је у наредној фази израде техничке документације, приликом израде Студије о процену утицаја пројекта на животну средину потребно извршити нулто мерење буке и моделовање буке и дефинисати места мониторинга, посебно у току експлоатације будућих постројења. Праћење мора да буде у складу са Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке ("Сл.гласник РС", бр. 72/10).

У Уредби о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини (Сл.гласник 75/2010), дефинисано граничне вредности буке. У складу са наведени, стандарди буке који се примењују за оцену утицаја буке износе 65 dB(A) у току дана и 55 dB(A) у току ноћи. Мониторинг буке на предметном подручју није спровођен, а ни у склопу ове СПУ нису рађена истражна мерења. Детаљније истраживање овог подручја у смислу угрожености буком нису рађена јер не постоје резултати мерења нивоа буке. У наредној фази пројекта, када се уради Студија о процени утицаја, требало би спровести посебна мерења буке на подручју свих већих насеља у близини постројења, који ће се користити за даље истраживања о нивоу буке у близини постројења, као и неопходне мере ублажавања. Праћење мора да буде у складу са Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке ("Сл.гласник РС", бр. 72/10).

Постојећа намена простора

На подручју Просторног плана доминира пољопривредно земљиште са око 762 ha (око 63%), затим антропогени терени у функцији насеља заузимају око 286 ha (23%), шумско земљиште са око 160 ha (око 13%), док водно земљиште заузима око 11 ha (мање од 1%) територије.

Према Попису из 2022. године на подручју двадесет једног статистичког насеља која припадају катастарским општинама обухваћених Просторним планом било је око 36.000 становника.

Подручјем Просторног плана пролазе државни путеви (ДП), и то: територијом града Ужица ДП ИБ реда број 23 (преко КО Севојно, северним делом КО Поточање, југо-западним делом КО Горјани, северним делом КО Потпеће и КО Злакуса) и ДП ПА реда број 174 (пролази северним делом КО Севојно), територијом општине Пожега ДП ИБ реда број 23 (преко КО Узићи, КО Расна и КО Пожега) и ДП ИБ реда број 21 (преко КО Пожега, КО Горобиле и КО Милићево село), територијом општине Ариље ДП ИБ реда број 21 преко (КО Грдовићи и КО Ариље) и ДП ПА реда број 196 (преко КО Ариље, КО Церова и КО Вирово).

Поред постојеће пруге Београд – Бар која пролази кроз општину Пожега и град Ужице, кроз мање подручје плана пролази и државна пруга Краљево – Чачак – Пожега.

Енергетски систем овог подручја чине постојеће трафо-станице (ТС) снаге 110kV у КО Севојно и КО Ариље, снаге 220kV у КО Пожега, док је ТС „Пожега“ снаге 400kV (планирана). Далеководи (ДВ) снаге 220kV рачвају се из ТС 220kV Пожега: ДВ 220kV број 291 (пролази кроз КО Висибаба, КО Расна и КО Пожега), ДВ 220kV број 297/2 (пролази кроз КО Пожега, КО Горобиле и КО Пилатовићи) и ДВ 220kV број 266/1 (пролази кроз КО Пожега, КО Горобиле и КО Рупељево). Од постојећих ДВ снаге 110kV налазе се: из ТС 220kV Пожега 115/4 (КО Пожега, КО Горобиле и КО Пилатовићи), 115/5 (КО Пожега, КО Расна и КО Висибаба), 1137 (КО Пожега, КО Горобиле и КО Лопаш), 1208 (КО Расна и КО Висибаба), 1115/1 (КО Пожега, КО Горобиле, КО Милићево Село, КО Грдовићи, КО Церова и КО Ариље, ТС 110kV Ариље), из ТС 110kV Ариље 1115/2 (КО Ариље и КО Церова) и из ТС 110kV Севојно 116/1 и 134/1 (КО Севојно), из ТС 220kV Пожега.

Севесо комплекс - на подручја Просторног плана је утврђено да се налазе следеће севесо постројење/комплекси, са обавезом израде Политике превенције удеса (комплекси „нижег реда“):

- СКЈТАДИШТЕ ТНГ, Првомајска бб, УЖИЦЕ (Севојно), оператора „Импол севал” а.д. Севојно и
- СКЛАДИШТЕ НАФТНИХ ДЕРИВАТА, Здравчићки пут бб, ПОЖЕГА, оператора „НИС” а.д. Нови Сад.

Примарни ефекти удеса (токсични облак ТНЕ, пожар ТНЕ и експлозија ТНГ) на складишту ТНЕ у Севојну, немају директне последице по планирани регионални колектор и његову трасу. Међутим, ефекти гашења пожара у случају удеса на овом комплексу могу имати ефекте, уколико постоји канализациона конекција комплекса и колектора, гдје планирани колектор и планирано ППОВ, у смислу повећаног дотока воде загађене опасним и/или отпадним материјама насталим услед пожара.

Примарни ефекти удеса (изливање нафтних деривата, пожар нафтних деривата и експлозија нафтних деривата) на складишту нафтних деривата у Пожеги, уколико постоји канализациона конекција комплекса и колектора, могу имати директне последице по планирани регионални колектор и ППОВ, у случају изливања нафтних деривата у канализациону мрежу и даље у колектор и ППОВ. Такође, ефекти гашења

пожара у случају удеса на овом комплексу могу имати ефекте, уколико постоји канализациона конекција комплекса и колектора, по планирани колектор и планирано ППОВ, у смислу повећаног дотока воде загађене опасним и/или отпадним материјама насталим услед пожара.

У случају изградње нових севесо постројења/комплекса, а у складу са Правилником о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС”, број 41/10), као полазни основ за идентификацију повредивих објеката разматра удаљеност од минимум 1000 m од граница севесо постројења, односно комплекса, док се коначна процена ширине повредиве зоне - зоне опасности, одређује на основу резултата моделирања ефеката удеса. Идентификација севесо постројења/комплекса врши на основу Правилника о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса („Службени гласник РС“, број 41/10, 51/15 и 50/18). Обавезе оператера и надлежних органа прописане су у поглављу 3.2 Заштита од хемијског удеса, Закона о заштити животне средине, те да сходно наведеном, обавезе оператера према надлежним органима у области заштите од хемијског удеса, а у случају изградње новог севесо постројења/комплекса, почињу у року од најмање 3 (три) месеца пре почетка рада постројења/комплекса. Поред тога, у случају изградње постројења/комплекса вишег реда, уколико оператер не испуни услове из чл. 60ђ, тј. 60г и 60д Закона о заштити животне средине, сходно чл. 60е истог закона, Министар решењем забрањује рад, тј. пуштање у рад односног постројења/комплекса. Због претходно наведеног је потребно пажљиво планирати лоцирање и изградњу, како нових севесо постројења/комплекса и њихових максималних могућих капацитета севесо опасних материја, тако и нових грађевинских објеката, укључујући саобраћајне правце, места за јавну намену и насеља у близини комплекса, где локација комплекса или грађевински објекти могу бити извор или повећати ризик или последице великог удеса, како би се избегли непотребни трошкови или лоше инвестиције за оператере, али и обезбедило адекватно управљање безбедношћу од хемијског удеса.

1.3. Разматрана питања и проблеми заштите природе и животне и разлози за изостављање одређених питања из поступка СПУ

Критеријуми за утврђивање могућности значајних утицаја на животну средину планова и програма садржани су у Прилогу I Закона о стратешкој процени утицаја. Заснивају се на: карактеристикама плана/програма и карактеристикама утицаја.

У конкретном случају, поред наведених критеријума, посебно је важна идентификација проблема заштите животне средине на простору који је под директним утицајем планираних активности анализа могућих импликација наведених активности на квалитет животне средине, а посебно на:

- квалитет основних чинилаца животне средине: ваздух, воду, земљиште,
- природна и културна добра,
- здравље становништва.

Извештај о стратешкој процени може се изјаснити о томе зашто поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање. У конкретном случају може се говорити о изостанку детаљније процене утицаја појединачних објеката и активности на нивоу техничко-технолошке анализе, с обзиром да за такву анализу није постигнут одговарајући ниво детаљности у Просторном плану. Такав ниво детаљности

биће могуће достићи приликом разраде Просторног плана на нивоу пројектно-техничке документације за сваки планирани објекат. У том контексту, стратешка процена се доминантно базирала на процени трендова у животној средини насталих као последица планираних активности. Остали утицаји, као и прекогранични утицаји, нису били предмет СПУ.

1.4. Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама

У току израде Просторног плана и СПУ извршене су консултације и прибављени су услови релевантних државних институција, од којих су са аспекта заштите животне средине посебно значајни услови Републичке Дирекције за воде, Завода за заштиту природе Србије, Хидрометеоролошког завода Србије, ЈП Србијашуме.

У току израде Плана, обављене су консултације и сарадња са релевантним институцијама, а у редовном поступку су прибављени следећи услови и мишљења:

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Кабинет министра
МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА
МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ, ТУРИЗМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О СЕЛУ
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА
МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
РАТЕЛ - РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ И ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ
ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА СРБИЈЕ
АД „ЕЛЕКТРОМРТЕЖА СРБИЈЕ,, БЕОГРАД
ЈП „ПОШТА СРБИЈЕ”
ЈП „ЕМИСИОНА ТЕХНИКА И ВЕЗЕ”
РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД
РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ КРАЈЕВО
ЈП „ПУТЕВИ СРБИЈЕ”
ЈП „СКИЈАЛИШТА СРБИЈЕ”
Јавно предузеће за газдовање шумама „СРБИЈАШУМЕ”
НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ А.Д. Нови Сад
„ЈУГОРОСГАЗ” А.Д.
„СРБИЈАГАС“
„ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ” А.Д.
SMATSA
РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА СРБИЈЕ
ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА
А1 Београд
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
РЕПУБЛИЧКИ ГЕОДЕТСКИ ЗАВОД, Сектор за катастар непокретности
ЈКП ВОДОВОД Ужице
ОПШТИНА ПОЖЕГА, Општинска управа, Одељење за урбанизам, грађевинарство, стамбео-комуналне послове изаштиту животне средине
ЈКП „НАШ ДОМ“ ПОЖЕГА
ЕПС ОГРНАК ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ УЖИЦЕ
ЈКП ЗЕЛЕН АРИЉЕ
АД „УЖИЦЕ-ГАС“
ЈП „РЗАВ“ АРИЉЕ
SIGAS, Пожега
СЕТIN, Београд
ГРАД УЖИЦЕ, Градска управа за урбанизам, изградњу и имовинско-правне послове

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

2.1. Општи циљеви стратешке процене

Општи циљеви стратешке процене (Табела 2.1) дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и циљева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената. На основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине наведених у плановима и стратегијама дефинисани су општи циљеви СПУ који се доминантно односе на следеће области животне средине: заштита основних чинилаца животне средине и одрживо коришћење природних вредности са циљем смањивања притисака од људских активности.

2.2. Посебни циљеви стратешке процене

За реализацију општих циљева утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите. Посебни циљеви стратешке процене (Табела 2.1) представљају конкретан, делом квантификован исказ општих циљева дат у облику смерница за промену и акција уз помоћ којих ће се те промене извести. Посебни циљеви стратешке процене чине, првенствено, методолошко мерило кроз које се третирају/проверавају ефекти плана/програма на животну средину. Они треба да обезбеде субјектима одлучивања јасну слику о суштинским утицајима на животну средину, на основу које је могуће донети одлуке које су у функцији заштите животне средине и реализације основних циљева одрживог развоја.

2.3. Избор индикатора

Индикатори Стратешке процене утицаја (Табела 2.1) су изабрани у складу са циљевима СПУ и Правилником о Националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 37/2011) и прилагођени конкретном случају у односу на «Основни сето УН индикатора одрживог развоја».

Табела 2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и избор релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине

Област СПУ	Општи циљеве СПУ	Посебни циљеве СПУ	Индикатори
ВОДА	Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода	- Заштити површинске и подземне воде	- Промена квалитета површинских и подземних вода као последица реализације планираних активности
ВАЗДУХ	Смањити ниво штетних материја у ваздуху	- Смањити изложеност становништва штетним материјама из ваздуха	- Број становника изложеног загађујућим материјама из ваздуха као последица реализације планираних активности
ЗЕМЉИШТЕ	Заштита и одрживо коришћење шумског и пољопривредног земљишта	- Заштитити шумско и пољопривредно земљиште	- Промена површина шумског и пољопривредног земљишта (ha)
СТАНОВНИШТВО И ЉУДСКО ЗДРАВЉЕ	Унапређивање здравља становништва и социјална кохезија	- Побољшати квалитет живота грађана - Очувати насељеност руралних подручја	- Повећање броја становника прикључених на јавни водовод
ПРИРОДНЕ И КУЛТУРНЕ ВРЕДНОСТИ	Заштита и очување природних и непокретних културних вредности	- Заштитити биодиверзитет и геодиверзитет - Заштитити непокретна културна добра	- Близина и врста активности које могу утицати на биодиверзитет и геодиверзитет - Близина и врста активности које могу утицати на непокретна културна добра

Табела 2.2. Ознаке посебних циљева СПУ

ред.бр.	Циљ СПУ
1.	Заштити површинске и подземне воде
2.	Смањити изложеност становништва штетним материјама из ваздуха
3.	Заштитити шумско и пољопривредно земљиште
4.	Побољшати квалитет живота грађана
5.	Очувати насељеност руралних подручја
6.	Заштитити биодиверзитет и геодиверзитет
7.	Заштитити непокретна културна добра

У односу на посебне циљеве СПУ приказане у табели 2.2. извршена је евалуација планских решења (табела 3.4). Евалуација је базирана на примени мултикритеријумске квалитативне процене.

3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Циљ израде стратешке процене утицаја на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја/трендова Просторног плана на квалитет животне средине и предвиђање смерница за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквири не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору. Процена утицаја Просторног плана, односно планских решења, извршена је у наставку СПУ.

3.1. Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких опредељења

У наставку СПУ извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Значај утицаја процењује се у односу на величину утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји планских решења према величини промена се оцењују бројевима од -2 до +2, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене (Табела 3.1).

Табела 3.1. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Већи	- 2	У већој мери нарушава животну средину
Мањи	- 1	У мањој мери нарушава животну средину
Нема утицаја	0	Нема директног утицаја или нејасан утицај
Позитиван	+1	Мање позитивне промене у животној средини
Повољан	+2	Повољне промене квалитета животне средине

У табели 3.2. приказани су критеријуми за вредновање просторних размера утицаја.

Табела 3.2. Критеријуми за вредновање просторних размера утицаја

Значај утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај на регионалном нивоу
Општински	О	Могућ утицај на општинском нивоу
Локални	Л	Могућ утицај локалног карактера

У табели 3.3. приказани су критеријуми за процену вероватноће утицаја.

Табела 3.3. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	С	Утицај изванредан
више од 50%	В	Утицај вероватан
мање од 50%	М	Утицај могућ

Додатни критеријуми могу се извести према времену трајања утицаја - привремено-повремено (П) и дуготрајни (Д) ефекти. На основу свих наведених критеријума врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева СПУ.

Табела 3.4. Планска решења у Просторном плану обухваћена проценом утицаја

Ред бр.	Планска решења укључена у поступак процене утицаја
1.	Изградња, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“)
2.	Изградња ППОВ у Пожеги
3.	Утврђивање посебног режима коришћења и уређења простора у коридору регионалног колектора са крацима и надземних објеката система
4.	Обезбеђење услова за прикључење система отпадних вода насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем појасу регионалног колектора и зони његовог утицаја
5.	Постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије
6.	Развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору

У табели 3.4. извршен је избор планских решења која ће бити укључена у процес мултикритеријумске евалуације (табела 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 и 3.9.)

ред.бр.	Циљ СПУ
1.	Заштити површинске и подземне воде
2.	Смањити изложеност становништва штетним материјама из ваздуха
3.	Заштитити шумско и пољопривредно земљиште
4.	Побољшати квалитет живота грађана
5.	Очувати насељеност руралних подручја
6.	Заштитити биодиверзитет и геодиверзитет
7.	Заштитити непокретна културна добра

Табела 3.5. Процена величине утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ						
	1	2	3	4	5	6	7
Изградња, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“)	+2	0	-1	+2	+1	0	0
Изградња ППОВ у Пожеги	+2	0	0	+2	+2	0	0
Утврђивање посебног режима коришћења и уређења простора у коридору регионалног колектора са крацима и надземних објеката система	+2	+1	+2	0	0	+1	+2
Обезбеђење услова за прикључење система отпадних вода насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем појасу регионалног колектора у зони његовог утицаја	+2	0	+1	+2	+2	+1	+2
Постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије	+2	0	+2	+2	+1	+2	+1
Развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору	0	0	-1	+1	+2	0	0

* - критеријуми према табели 3.1.

Табела 3.6. Процена просторних размера утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ						
	1	2	3	4	5	6	7
Изградња, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“)	Р		О	Л	Р		
Изградња ППОВ у Пожеги	О			Л	О		
Утврђивање посебног режима коришћења и уређења простора у коридору регионалног колектора са крацима и надземних објеката система	Л	Л	Л			Л	Л
Обезбеђење услова за прикључење система отпадних вода насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем појасу регионалног колектора у зони његовог утицаја	Р		Л	Л	О	Л	Л
Постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије	Р		Л	О	О	О	Л
Развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору			Л	Л	Л		

* - критеријуми према табели 3.2.

Табела 3.7. Процена вероватноће утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ						
	1	2	3	4	5	6	7
Изградња, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“)	С		М	С	В		
Изградња ППОВ у Пожеги	С			С	В		
Утврђивање посебног режима коришћења и уређења простора у коридору регионалног колектора са крацима и надземних објеката система	В	М	М			В	С
Обезбеђење услова за прикључење система отпадних вода насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем појасу регионалног колектора у зони његовог утицаја	С		М	М	М	М	М
Постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије	С		В	М	М	С	В
Развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору			М	М	М		

* - критеријуми према табели 3.3.

Табела 3.8. Процена времена трајања утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ						
	1	2	3	4	5	6	7
Изградња, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“)	Д		П	Д	Д		
Изградња ППОВ у Пожеги	Д			Д	Д		
Утврђивање посебног режима коришћења и уређења простора у коридору регионалног колектора са крацима и надземних објеката система	Д	Д	Д			Д	Д
Обезбеђење услова за прикључење система отпадних вода насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем појасу регионалног колектора у зони његовог утицаја	Д		Д	Д	Д	Д	Д
Постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије	Д		Д	Д	Д	Д	Д
Развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору			П	Д	Д		

Табела 3.8. Збирни утицаји Просторног плана на животну средину са образложењем утицаја

Планска решења	Ранг утицаја у односу на циљеве СПУ							Образложење утицаја
	1	2	3	4	5	6	7	
Изградња, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“)	+2/Р/С/Д		-1/О/М/П	+2/Л/С/Д	+1/Р/В/Д			Могући су мањи негативни утицаји привременог локалног карактера планског решења на смањење заштиту шумског и пољопривредног земљишта. С друге стране, ово планско решење имаће и изванредан дуготрајни повољан позитивни утицај регионалног карактера на заштиту површинских и подземних вода и заштиту здравља и квалитета живота локалног становништва, насељеност.
Изградња ППОВ у Пожеги	+2/О/С/Д			+2/Л/С/Д	+2/О/В/Д			Могући су повољни утицаји на заштиту и очување вода, а нарочито на локално становништво, на очување насељености и смањење миграције, као и побољшање и унапређење привредних активности.
Утврђивање посебног режима коришћења и уређења простора у коридору регионалног колектора са крацима и надземних објеката система	+2/Л/В/Д	+1/Л/М/Д	+2/Л/М/Д			+1/Л/В/Д	+2/Л/С/Д	Могући су локални повољни и позитивни утицаји планског решења на заштиту вода, природних и културних добара. Планске мере заштите изискују низ могућности заштите пољопривредних и шумских површина.
Обезбеђење услова за прикључење система отпадних вода насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем појасу регионалног колектора у зони његовог утицаја	+2/Р/С/Д		+1/Л/М/Д	+2/Л/М/Д	+2/О/М/Д	+1/Л/М/Д	+2/Л/М/Д	Планско решење имаће повољне и позитивне дуготрајне утицаје на заштиту површинских и подземних вода регионалног типа, а нарочито на унапређење квалитета живљења локалног становништва стимулацијом постојећих и развојем нових делатности.
Постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије	+2/Р/С/Д		+2/Л/В/Д	+2/О/М/Д	+1/О/М/Д	+2/О/С/Д	+1/Л/В/Д	Очекују се већи регионални и општински дуготрајни утицаји планског решења на заштиту површинских и подземних вода, заштиту природних добара и заштиту био и геодиверзитета. Већи позитиван утицај на општинском нивоу планско решење ће имати у домену заштите становника и људског здравља, управо због смањења притисака на друге површинске и подземне воде.
Развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору			-1/Л/М/П	+1/Л/М/Д	+2/Л/М/Д			Очекивани су већи повољни и позитивни утицаји локалног типа на спречавање миграције и квалитет живота локалног становништва. Могући су мањи негативни утицаји привременог локалног карактера планског решења на смањење заштиту шумског и пољопривредног земљишта

3.2. Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката. Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности у подручју Просторног плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна секторска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Предметном СПУ нису идентификовани значајни кумулативни ни синергетски утицаји који могу настати у интеракцији планираних и постојећих активности на планском подручју.

3. 3. Опис смерница за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину

Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквиру граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Оне служе и да би позитивни утицаји задржали такав тренд. Мере заштите омогућавају развој и спречавају конфликте на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Планска решења не индикују неповољан утицај на наведене елементе и показатеље стања животне средине. Одрживост основне планске намене је условљена очувањем и унапређењем квалитета животне средине на траси коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“). Конкретне мере заштите, односно мере за елиминисање или смањивање утицаја на животну средину приликом изградње објеката и уређења простора у оквиру предвиђених планских намена, утврдиће се у поступку израде пројектне документације, кроз студију процене утицаја пројекта на животну средину, или на други начин утврђен у складу са законом.

У спровођењу просторног плана обавезна је примена мера заштите природних вредности у складу са Законом о заштити природе.

Просторним планом предвиђено је стриктно поштовање одредби Закона о заштити културних добара („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон, 06/2020-др. закон). Посебно су значајне обавезе инвеститора и извођача радова. Уколико се у току грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта и археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен. Инвеститор је дужан да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту које открије приликом изградње, до предаје добра на чување надлежној установи заштите.

3.3.1 Опште мере заштите

На основу анализе стања животне средине, просторних односа планског подручја са својим окружењем, планираних активности у планском подручју, процењених могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и услова надлежних институција, утврђују се следеће мере заштите:

- примена пропозиција Закона о водама ("Службени гласник РС", број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 - др. закон) и подзаконских аката који проистичу из овог закона;
- одржавање и заштита постојећег шумског и пољопривредног фонда;
- уређење ради антиерозионе заштите и заштите од клизишта и то:
  - ✓ затрављивање, пожбуњавање и пошумљавање;
  - ✓ мелиорација постојећих и успостављање нових травних површина на стаништима са развијеном ерозијом;
  - ✓ формирање "живих" ретензионих појаса садњом одговарајућих жбунастих врста дуж бујичних и ерозијом угрожених водотокова;
  - ✓ примена биолошких и техничких радова на превентивној стабилизацији и санацији клизишта, сипара и других појава нестабилности терена;
- уређење корита бујичних водотокова пошумљавањем и везивањем земљишта одговарајућим врстама дендрофлоре и изградњом депонијско-консолидационих објеката различитог капацитета и запремине (преграде, прагови, плетари и сл.);
- редовно контролисање спровођења мера санитарне заштите, евидентирање потенцијалних извора загађења;
- антиерозивну заштиту остварити применом биолошких мера (пошумљавање и затрављивање), биотехничких мера (плетери и зидићи против спирања) и техничких мера (габионске преграде и прагови у циљу стабилизације терена и заустављања вученог наноса) на површинама и локалитетима које угрожава средња, ексцесивна и јака ерозија, посебно на странама долина. Потребно је планирати ревитализацију полуприродних или природних станишта и вегетације након изградње објекта;
- уништавање и уклањање вегетације избећи или свести на најмању могућу меру, како би се избегла појава интензивнијих процеса ерозије. По завршетку радова обавезно је успостављање биљног покривача (култивација терена) на свим угроженим местима, применом аутохтоних врста, односно таквих врста које су биолошки постојане у датим климатским условима. Уношење алохтоних врста је забрањено;
- планирање компензационих мера у складу са решењем министарства надлежног за послове заштите животне средине а на основу Закона о заштити природе и Правилника о компензационим мерама;
- спроводити затрављивање просека на деоницама где је потребно делимично просецање шуме;
- уколико се у току спровођења просторног плана открију, истраже и утврде непокретна културна добра и њихова заштићена околина основне мере заштите су забрана изградње и постављање објеката трајног и привременог карактера који својим изгледом, габаритом, карактером или наменом могу да оштете или униште споменичка својства непокретног културног добра или деградирају изграђене и природне елементе његове заштићене околине, постављање надземних електро и ТТ водова, контејнера, као и депоновање било каквог отпадног материјала на

- простору или у обухвату заштићене околине непокретног културног добра. При пројектовању траса инфраструктурних система настојати да се максимално очува аутентичност окружења непокретних културних добара;
- уколико се у току спровођења Просторног плана наиђе на геолошка или палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.), која би могла представљати заштићену природну вредност, основне мере заштите су заштита од уништења, оштећивања или крађе;
  - планирање и реализација мобилних контејнера за санитарне отпадне воде и чврсти отпад са градилишта;
  - забрана испуштања отпадних вода насталих услед редовног одржавања опреме и алата у фази изградње у земљиште, површинске и подземне воде;
  - код ископа педолошки вредан површински слој земљишта потребно је посебно одложити и користити за завршну прекривку ископа. Вишак материјала, уколико није педолошки вредан, уклонити са трасе на одговарајућу депонију или локацију коју одреди надлежна комунална служба или власник/корисник земљишта;
  - спровођење мера за санирање локације, уколико приликом извођења грађевинских радова или у току експлоатације дође до хаваријског изливања уља, мазива или горива, односно уколико услед неправилне манипулације нафтом и њеним дериватима, приликом коришћења грађевинских машина и других постројења, прања возила и механизације изван за то предвиђених и уређених места, неадекватно уређеног градилишта и другим активностима које се не спроводе по препорукама техничких мера заштите у току изградње, дође до загађења река и других водотока и околног тла;
  - спровођење мера санације и спречавања ширења загађења, мере заштите живог света водотока и мере рекултивације земљишта, заменом и затрављивањем и
  - спровођење санације свих деградираних површина (планирање земљишта, затрављивање и сл.) и уклањање вишкова грађевинског материјала и опреме, машина и др;
  - очувати шуме и шумско земљиште као добро од општег интереса;
  - забрањена је сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа; самовољно заузимање шума; уништавање или оштећење шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама; одлагање смећа, отровних супстанци и осталог опасног отпада у шуми, на шумском земљишту на удаљености мањој од 200 m од руба шуме, као и изградња објеката за складиштење, прераду или уништавање смећа; предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шуме или угрожавају функције шуме; одводњавање и извођење других радова којима се водни режим у шуми мења тако да се угрожава опстанак или виталност шуме;
  - уколико се предвиђа промена намене површина дефинисаних планским документом у шумарству, неопходно је, према члану 22. Закона о шумама, извршити измене и допуне овог планског документа (Основа газдовања шумама за одговарајућу газдинску јединицу);
  - очувати пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно-естетске функције ораница, башта, група стабала, појединачних стабала импозантних димензија, живица, међа, кошаница, воћњака, травних површина, бара и зелених површина чија структура и намена подржавају функције копнених еколошких коридора;
  - очувати водена и влажна станишта у што природнијем стању, а према потреби извршити њихову ревитализацију;
  - извршити заштиту и коришћење вода интегралним управљањем водама, спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви,

- квалитета и количина. Очувати и заштитити водотокове и приобалне делове од деградације и загађивања. Дефинисати делове обала чија би се намена односила на излетничке, рекреативне и еколошке функције;
- уколико се током радова наиђе на геолошко - палеонтолошке или минералошко - петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да, сагласно чл. 99. Закона о заштити природе, у року од осам дана обавести Министарство заштите животне средине, као и да предузме све мере заштите од уништења, оштећења или крађе до доласка овлашћеног лица;
  - мере техничке заштите и други радови на непокретном културном добру могу се изводити под условима, у поступку и на начин утврђен Законом о културним добрима ("Службени гласник РС ", бр. 71/94, 52/11 -др. закон и 99/11 - др. закон);
  - заштићена околина непокретног културног добра ужива исти третман као непокретна културна добра у погледу заштите и обавезе прибављања конзерваторских услова;
  - на културним добрима не може се вршити раскопавање, рушење, преправљање или било какви радови који могу да наруше својства културног добра без претходно утврђених посебних услова Републичког завода за заштиту споменика културе за предузимање мера техничке заштите и сагласности на техничку документацију;
  - забрањује се коришћење или употреба непокретног културног добра у сврхе које нису у складу са његовом наменом и значајем, или на начин који може да доведе до његовог оштећења;
  - забрањују се све интервенције које би битно утицале на измену морфологије терена у природном и историјском окружењу непокретног културног добра категорисаног од изузетног значаја за Републику Србију;
  - у простору заштићене околине могуће је уређење простора у функцији истраживања, заштите и презентације непокретног културног добра, а у складу са условима надлежних служби заштите. У том смислу могуће је уређење приступних путева и стаза, обележавање и партерно уређење у циљу обезбеђивања примарне инфраструктуре неопходне за њихову адекватну презентацију, а након завршених истраживачко-конзерваторских радова. Све активности на уређењу простора изводити тако да својим постојањем не угрожавају непокретно културно добро и евидентирану непокретност нити да својим карактером, обликом или габаритом доминирају над њима;
  - забрањује се превођење свих надземних инсталација у заштићеној околини културних добара;
  - приликом израде техничке документације строго водити рачуна да културно наслеђе треба максимално штитити од свих облика неконтролисане урбанизације и изградње инфраструктурних система. Препорука је да се, уколико је то могуће, приликом пројектовања избегну заштићене зоне културног добра;
  - ако се при градњи инфраструктурних система не могу заобићи утврђена непокретна културна добра, неопходно је обезбедити средства за обављање стручне опсервације и претходних истраживања непокретног културног добра и његове околине на основу којих ће се утврдити мере техничке заштите;
  - ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се чува на месту и положају у коме је откривен;
  - обавеза инвеститора и извођача радова је да обезбеди стални надзор археолога приликом извођења земљаних и других радова и по потреби интервенције;

- у случају открића значајних остатака непокретних културних добара, инвеститор је у обавези да предвиди измену пројекта;
- инвеститор је у обавези да угради наведене услове у планску и техничку документацију;
- у даљем развоју пројекта регионалног пречишћавања отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожега, Ужице и Ариље узети у обзир наведене ефекте удеса по планирани колектор и планирано ППОВ, посебно у смислу техничких могућности и капацитета планираног колектора и планираног ППОВ за прикупљање и третман претходно описаних отпадних вода и опасних материја насталих услед удеса;
- потребно је, услед ефеката хемијских удеса на обухвату Просторног плана, да органи управе Града Ужица и Општине Пожега, израде екстерни План заштите од великог удеса, који је саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама јединице локалне самоуправе, сходно члану 18. Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 87/2018).

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Према члану 16. Закона о стратешкој процени, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекти заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

За пројекат планираног коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“) који ће се реализовати у фази имплементације Просторног плана у којем је предвиђена посебна намена, Носилац пројекта је, у складу са чланом 8. Закона о процени утицаја, у обавези да се обрати надлежном органу за послове заштите животне средине са Захтевом о одређивању потребе израде Студије процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр.135/04, 36/09 и 72/09 – 43/11 – Уставни суд), Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 69/2005), и Уредбом о утврђивању Листе пројекта за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/08).

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Успостављање ефикасног мониторинга предуслов је остваривања циљева у области заштите природе и животне средине, односно циљева СПУ и представља један од основних приоритета имплементације Просторног плана.

Специфичност Просторног плана и посебним намена које су у фокусу планске разраде условило је специфичност предложеног мониторинга. У том контексту, са аспекта заштите животне средине од посебног значаја је праћење спровођења смерница за заштиту животне средине.

Праћење промена стања животне средине обезбедиће се:

- контролом и праћењем свих осталих биотичких и абиотичких параметара значајних за процену и предвиђање стања животне средине и то:
  - ✓ ревитализованих и рекултивисаних земљишта;
  - ✓ постојећег шумског фонда, пошумљених и затрављених шумских земљишта;
  - ✓ промена флористичко-вегетационог
- контролом утицаја постојећих и планираних активности на подручју магистралног цевовода;
- контролом комуналних објеката и одржавањем комуналне хигијене;
- контролом и квантификавањем ерозионе активности; и
- контролом и праћењем биотичких и абиотичких промена у зони магистралног цевовода.

Мониторинг основних чинилаца животне средине и природе спроводити у складу са релевантном законском регулативом. Све наведене параметре потребно је пратити у односу на индикаторе дате према рецепторима животне средине који су дефинисани и презентовани у табели 2.1. и у складу са законским и подзаконским актима за одређене аспекте животне средине, а посебно у складу са Правилником о Националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 37/2011).

Мере заштите у фази експлоатације, као и праћење стања животне средине ближе се утврђују проценом утицаја објеката и радова на животну средину.

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Намена СПУ је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја.

СПУ је добила на значају доношењем ЕУ Директиве 2001/42/ЕС о процени еколошких ефеката планова и програма (са применом од 2004. године), а код нас доношењем Закона о стратешкој процени (са применом од 2005. године).

За израду предметне СПУ примењена је методологија процене која је у Србији развијана и допуњавана у последњих 15 година и која је у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској унији ^{1,2,3}.

Примењена је методологија за квалитативну експертску евалуацију и метод развијен у оквиру научног пројекта који је у периоду од 2005. до 2007. године финансирало Министарство за науку и заштиту животне средине Републике Србије, под називом "Методе за стратешку процену животне средине у планирању просторног развоја лигнитских басена" (пројекат је радио Институт за архитектуру и урбанизам Србије из Београда). Као основа за развој овог модела послужиле су методе које су потврдиле своју вредност у земљама Европске уније.

Примењена методологија заснована је на мултикритеријумском експертском квалитативном вредновању еколошких, социјалних и економских аспеката развоја у простору на који се односи Просторни план, непосредном и ширем окружењу, као основе за валоризацију простора за даљи одрживи развој.

У смислу општих методолошких начела, СПУ је урађена тако што су претходно дефинисани: полазни програмски елементи (садржај и циљеви Просторног плана), полазне основе, постојеће стање животне средине. Битан део истраживања је посвећен:

- квалитативном одређивању могућих утицаја планираних активности на основне чиниоце животне средине који су послужили и као основни индикатори у овом истраживању,
- анализи стратешких одредница на основу којих се дефинишу еколошке смерница за имплементацију Просторног плана, тј. за утврђивање еколошке валоризације простора за даљи развој.

Примењен приступ потврдио је своју вредност у изради преко четрдесет урађених и усвојених СПУ у земљи и иностранству за различите хијерархијске нивое планирања, а неки од резултата приказани су у врхунским међународним научним часописима (*Renewable Energy Journal*, *Waste Management Journal*, *Environmental Engineering and Management Journal* и др.).

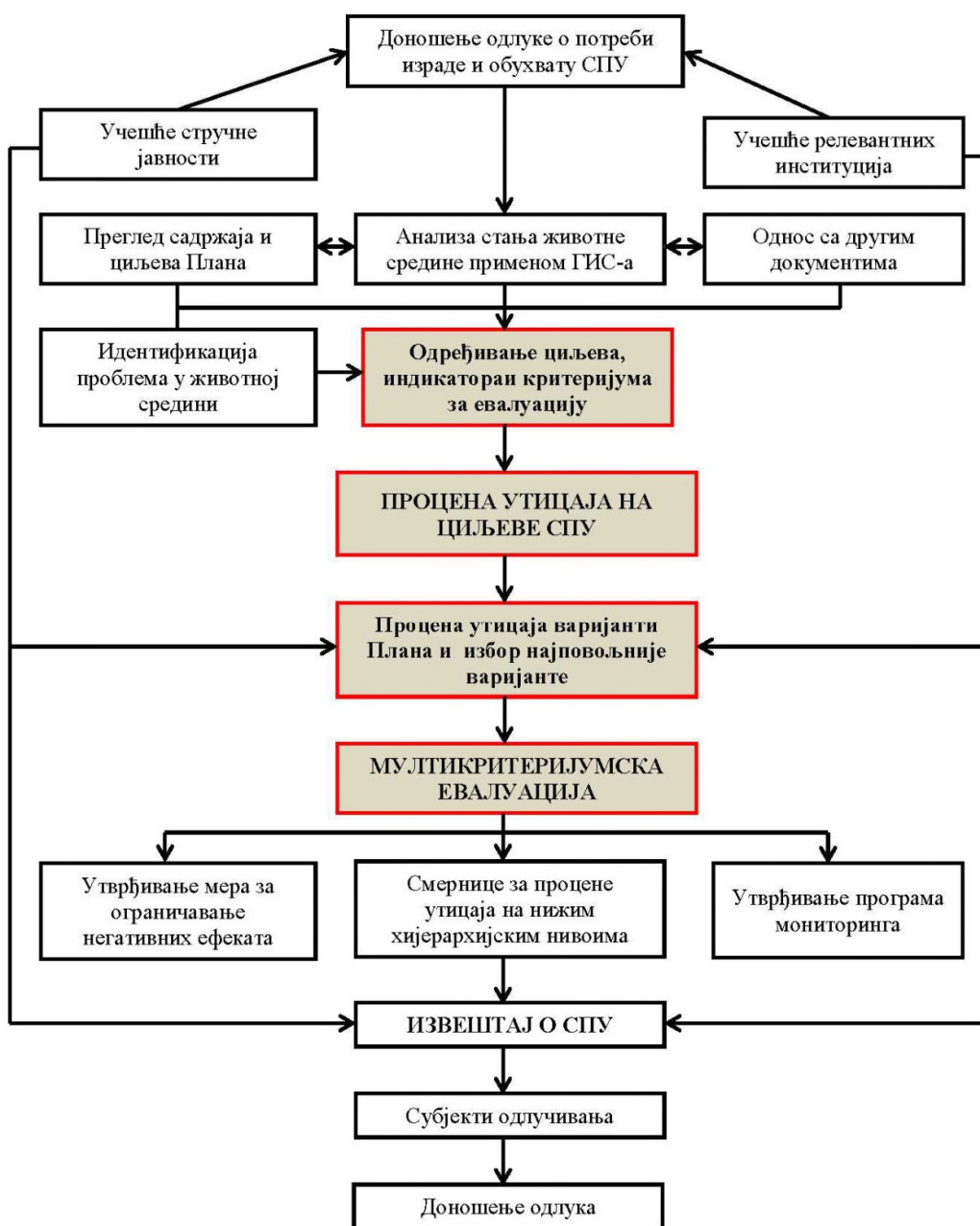
---

¹ A Source Book on Strategic Environmental Assessment of Transport Infrastructure Plans and Programs, European Commission DG TREN, Brussels, October 2005

² A Practical Guide to the Strategic Environmental Assessment Directive, Office of the Deputy Prime Minister, London, UK, September 2005

³ James E., O. Venn, P. Tomilson, Review of Predictive Techniques for the Aggregates Planning Sector, TRL Limited, Berkshire, UK, March 2004

Слика 6.1. Процедурни оквир и методологија израде СПУ

Основ са израду предметне СПУ представљао је Нацрт Просторног плана и прикупљени и ажурирани расположиви подаци о стању животне средине на ширем подручју.

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Због могућих утицаја Просторног плана животну средину нарочито је важно адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине на вишем нивоу од досадашње праксе формалног организовања јавне расправе о предлогу Просторног плана.

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана/програма обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана/програма обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана/програма.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања.

Орган надлежан за припрему плана/програма израђује Извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II Закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана/програма доставља предлог Просторног плана заједно са извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

8. ПРИКАЗ ЗАКЉУЧАКА ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја у Просторни план. Стратешком проценом утицаја на животну средину Пројекта регионалног пречишћавања отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожега, Ужице и Ариље анализирано је постојеће стање животне средине, значај и карактеристике Просторног плана, карактеристике утицаја планираних решења и друга питања и проблеми заштите животне средине у складу са критеријумима за одређивање могућих значајних утицаја на животну средину. У том процесу доминантно је примењен планерски приступ који сагледава трендове који могу настати као резултат планираних активности.

У изради СПУ је примењен методолошки приступ базиран на дефинисању циљева и индикатора одрживог развоја и више критеријумској квалитативној евалуацији планираних решења у односу на дефинисане циљеве СПУ и припадајуће индикаторе. У оквиру СПУ дефинисано је 7 циљева и 6 припадајућих индикатора за оцену планских решења. У процес више критеријумског вредновања укључено је 6 планских решења која су дефинисана Просторним планом по микролокалитетима за посебну намену, а које су вреднована по основу следећих група критеријума:

- величине утицаја,
- просторних размера могућих утицаја,
- вероватноће утицаја и
- учесталости утицаја.

Формиране су матрице у којима је извршена вишекритеријумска евалуација и на тај начин су добијени резултати приказани на једноставан и разумљив начин, а резултати вредновања указали су на чињеницу да имплементација Просторног плана не имплицира значајне негативне утицаје на циљеве СПУ, а да се одређени негативни утицаји могу очекивати само у фази изградње линијског система за водоснабдевање и минимизирати одговорним пројектовањем.

Фаза реализације/изградње регионалног пречишћавања отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожега, Ужице и Ариље представља потенцијално најосетљивију фазу са аспекта могућих утицаја на животну средину. Ни ови утицаји не могу имати значајне негативне ефекте на циљеве СПУ, поготово уз доследну примену мера дефинисаних овом СПУ. Остали идентификовани негативни утицаји су локалног карактера и односе се доминантно на интервенције у току изградње региона система за водоснабдевање.

Имајући у виду карактеристике, вероватноћу и просторну дисперзију могућих утицаја планских решења на животну средину, као и смернице за заштиту животне средине, може се закључити да Просторни план и СПУ дају решења која су добра претпоставка за заштиту животне средине и здравља становништва на микролокалитетима који су предвиђени за посебну намену. Доношењем Просторног плана обезбедиће се услови за одрживо управљање водама на планском подручју. Због тога се Просторни план по основу утицаја на животну средину може сматрати у целисти прихватљивим.